

USHTRIA

Viti i 82-të i botimit Nr. 37 (827993)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 18 shtator 2026

SIGURIA NUK NIS KUR SHPËRTHEN ZJARRI, AJO NIS QË NË PROJEKTIM

Ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nuri: Mbrojtja civile nuk mund të ndërtohet vetëm mbi reagimin, duhet të jemi po aq të fortë në parandalim, sa ç'jemi edhe në reagim

Siguria nga zjarri duhet të konceptohet si pjesë e pandashme e projektimit, ndërtimit dhe funksionimit të ndërtesave dhe josi një masë që merret vetëm pasi rreziku është shfaqur. Ky ishte një nga mesazhet kryesore të përcjella nga ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nuri, në hapje të konferencës ndërkombëtare ...

faqe 5

NGA BASHKËPUNIMI RAJONAL TE KAPACITETET OPERACIONALE

Gjenerallejtënant Arben Kingji në Konferencën e Shefave të Shtabit të A5 në Zadar: Siguri, ndërveprueshmëri dhe lëvizshmëri ushtarake për një rajon më të qëndrueshëm

Bashkëpunimi shumëpalësh, forcimi i kapaciteteve ushtarake dhe rritja e ndërveprueshmërisë, në funksion të sigurisë dhe qëndrueshmërisë së Evropës Juglindore, ishin në qendër të punimeve të Konferencës së Shefave të Shtabit të Nismës SHBA-Karta e Adriatikut (A5), të zhvilluar në Zadar të Kroacisë. Në këtë forum rajonal mori pjesë...

faqe 4

"REQUIEM FOR THE LIVING" 25 VJET MË PAS, MUZIKA BËHET HOMAZH PËR JETËT E HUMBURA

Në 25-vjetorin e 11 Shtatorit, një urë e fuqishme kujtese dhe solidariteti u ngrit në Teatrin Kombëtar të Operas dhe Baletit, ku komuniteti amerikan në Shqipëri dhe miqtë e tij shqiptarë u mbledhën për të nderuar 2 977 jetët e humbura në tragjedinë e 11 shtatorit 2001. Përmes tingujve të "Requiem for the Living", vepër e kompozitorit amerikan Dan Forrest, muzika u shndërrua në gjuhën e dhimbjes...

faqe 13

SHQIPËRI-JAPONI: URA TË REJA BASHKËPUNIMI NË MBROJTJE DHE SIGURI

Ministri Ermal Nufi priti zëvendësministrin Parlamentar të Mbrojtjes së Japonisë, Yohei Wakabayashi – Dialogu strategjik shtrihet nga zhvillimet globale të sigurisë te shkëmbimi i ekspertizës dhe njohjes së kapaciteteve ushtarake

Forcimi i dialogut dypalësh në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë ishte në qendër të takimit të zhvilluar në Tiranë ndërmjet ministrit të Mbrojtjes të Republikës së Shqipërisë, z. **Ermal Nufi**, dhe zëvendësministrit Parlamentar në Ministrinë e Mbrojtjes të Japonisë, z. **Yohei Wakabayashi**.

Takimi shërbeu për shkëmbimin e pikëpamjeve mbi zhvillimet ndërkombëtare dhe rajonale të sigurisë, si dhe për evidentimin e mundësive për zgjerimin e mëtejshëm të marrëdhënieve dypalëshe në fushën e mbrojtjes. Ministria e Mbrojtjes e Shqipërisë e ka cilësuar këtë dialog si një hap në drejtim të forcimit të bashkëpunimit dhe krijimit të mundësive të reja për kontakte institucionale e ushtarake.

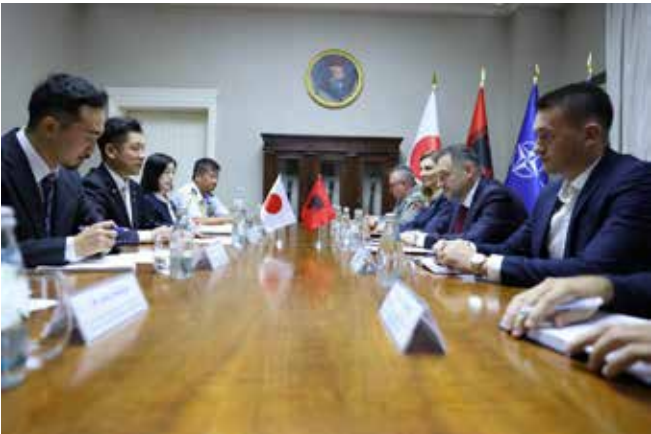
“Të ndërtojmë ura të reja bashkëpunimi”

Gjatë takimit, ministri Nufi nënvizoi rëndësinë që Shqipëria i kushton marrëdhënieve me Japoninë dhe shprehu gatishmërinë për zgjerimin e bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë.

“Shqipëria e vlerëson Japoninë si një partner të rëndësishëm dhe mirëpret zgjerimin e bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, përmes shkëmbimit të ekspertizës, forcimit të kontakteve ndërmjet institucioneve dhe Forcave të Armatosura, si dhe aktiviteteve të përbashkëta”, – u shpreh ministri Nufi.

Në këtë kuadër, vëmendje iu kushtua jo vetëm dialogut politik dhe institucional, por edhe mundësive për ta shndërruar atë në kontakte më të drejtpërdrejta profesionale, shkëmbim përvojash dhe njohje të ndërsjellë të kapaciteteve.

Ministri Nufi e lidhi këtë perspektivë bashkëpunimi me një gamë të gjerë fushash, nga asistenca humanitare

dhe operacionet në mbështetje të paqes, deri te forcimi i qëndrueshmërisë përballë kërcënimeve të reja të sigurisë.

“Nga asistenca humanitare dhe operacionet në mbështetje të paqes, te forcimi i qëndrueshmërisë përballë kërcënimeve të reja të sigurisë, synimi ynë është i qartë: të ndërtojmë ura të reja bashkëpunimi dhe një partneritet gjithnjë e më të fortë mes Shqipërisë dhe Japonisë”, – nënvizoi ministri i Mbrojtjes.

Nga dialogu institucional te bashkëpunimi konkret

Një prej dimensioneve të rëndësishme të takimit ishte perspektiva për zhvillimin e marrëdhënieve Shqipëri-Japoni në mbrojtje përmes kontakteve politike, duke krijuar hapësira konkrete për shkëmbim njohurish dhe përvoja profesionale.

Në këtë drejtim, vizita e delegacionit japonez përfshiu edhe **Komandën e Forcës Ajrore Shqiptare**, ku përfaqësuesit japonezë patën mundësinë të njihen nga afër me misionin,

strukturën, kapacitetet dhe angazhimet e Forcës Ajrore.

Ky element i vizitës i dha dialogut një dimension më praktik. Njohja me strukturat dhe kapacitetet e Forcës Ajrore krijoi mundësi për komunikim të drejtpërdrejtë profesional dhe për shkëmbimin e perspektivave mbi zhvillimin e kapaciteteve të mbrojtjes.

Forca Ajrore është një komponent i rëndësishëm i Forcave të Armatosura shqiptare, me rol në përmbushjen e detyrimeve të vendit në kuadër të NATO-s dhe në përballimin e emergjencave civile. Në muajt e fundit, kapacitetet dhe personeli i saj kanë qenë të angazhuar edhe në misione të reagimit ndaj emergjencave dhe zjarreve.

Njohja e kapaciteteve, një hap drejt ndërveprimit

Vizita në Komandën e Forcës Ajrore solli në vëmendje një dimension të rëndësishëm të bashkëpunimit ushtarak: njohjen e ndërsjellë të strukturave, kapaciteteve dhe përvojave profesionale.

Për delegacionin japonez, kjo ishte një mundësi për të parë nga afër mënyrën se si organizohet dhe funksionon komponenti ajror shqiptar, ndërsa për palën shqiptare, kontakti krijoi një hapësirë për të diskutuar mbi praktikat,

përvojat dhe fushat ku mund të zhvillohen më tej marrëdhëniet dypalëshe.

Në këtë mënyrë, bashkëpunimi nuk kufizohet vetëm në nivelin e takimeve ndërmjet përfaqësuesve të institucioneve, por synon të shtrihet edhe në nivelin profesional, aty ku shkëmbimi i njohurive dhe përvojave mund të krijojë baza për iniciativa të ardhshme.

Një partneritet në një mjedis të ndryshuar sigurie

Zhvillimet e sigurisë në dekadat e fundit kanë rritur rëndësinë e dialogut ndërmjet vendeve dhe institucioneve të mbrojtjes, duke e bërë bashkëpunimin ndërkombëtar një element të rëndësishëm të përgatitjes për sfidat e reja.

Në këtë kontekst, Shqipëria dhe Japonia, ndonëse ndodhen në dy hapësira të ndryshme gjeografike, kanë hapësira për dialog mbi çështje që lidhen me sigurinë ndërkombëtare, qëndrueshmërinë, asistencën humanitare dhe kontributin në operacionet në mbështetje të paqes.

Pikërisht ky dimension i gjerë i sigurisë ishte pjesë e mesazhit të përcjellë nga ministri Nufi: sfidat e reja kërkojnë jo vetëm kapacitete të forta kombëtare, por edhe komunikim, shkëmbim përvoja dhe partneritete ndërmjet institucioneve.

Nga Tirana, një mesazh për më shumë bashkëpunim

Takimi ndërmjet ministrit Ermal Nufi dhe zëvendësministrit Parlamentar të Mbrojtjes së Japonisë, Yohei Wakabayashi, shënon një tjetër hap në dialogun Shqipëri-Japoni në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë.

Në qendër të tij qëndron ideja e një bashkëpunimi që ndërtohet mbi dialogun, ekspertizën, kontaktet institucionale dhe njohjen e ndërsjellë të kapaciteteve.

Nga niveli i lartë institucional te vizita në strukturat e Forcave të Armatosura, mesazhi i kësaj vizite ishte i qartë: marrëdhëniet dypalëshe mund të marrin një dimension gjithnjë e më konkret përmes shkëmbimit të përvojave dhe krijimit të hapësirave të reja për bashkëpunim.

Për Shqipërinë, forcimi i këtyre kontakteve përfaqëson një mundësi për të zgjeruar rrjetin e bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e mbrojtjes; për Japoninë, një mundësi për të zhvilluar dialogun me një vend aleat të NATO-s në një kohë kur çështjet e sigurisë në hapësira të ndryshme të botës janë gjithnjë e më të ndërlikura.

Njohje, dialog, shkëmbim ekspertize dhe kontakte më të drejtpërdrejta ndërmjet institucioneve të mbrojtjes, katër shtylla mbi të cilat synohet të ndërtohet një kapitull i ri i bashkëpunimit Shqipëri-Japoni në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë.

DSCA njofton marrëveshjen e huasë direkte në kuadër të Financimit të Huaj Ushtarak (FMF), një instrument financiar për avancimin e kapaciteteve mbrojtëse dhe forcimin e kontributit të Shqipërisë në sigurinë e përbashkët të NATO-s.

Një hap i rëndësishëm për modernizimin e mëtejshëm të Forcave të Armatosura shqiptare dhe për forcimin e bashkëpunimit të mbrojtjes me Shtetet e Bashkuara të Amerikës është marrëveshja për një hua direkte prej 302 milionë dollarësh, në kuadër të programit *Foreign Military Financing (FMF)*.

Lajmi u bë publik, më 10 shtator 2026, nga *Defense Security Cooperation Agency (DSCA)*, në bashkëpunim me Departamentin amerikan të Shtetit. Sipas njoftimit zyrtar, financimi synon të mbështesë modernizimin e Forcave të Armatosura të Shqipërisë dhe rritjen e kontributit të vendit në sigurinë e Aleancës.

Për Shqipërinë, kjo marrëveshje vjen në një moment kur modernizimi i kapaciteteve mbrojtëse dhe forcimi i ndërveprueshmërisë me aleatët përbëjnë elemente të rëndësishme të zhvillimit të Forcave të Armatosura.

302 milionë dollarë për kapacitete të reja mbrojtëse

Marrëveshja e re e FMF-së përfaqëson një instrument financimi të drejtpërdrejtë të qeverisë amerikane, përmes të cilit mundësohet financimi i blerjeve të artikujve dhe shërbimeve të mbrojtjes nga Shtetet e Bashkuara.

DSCA shpjegon se FMF është një program i administruar nga Departamenti amerikan i Shtetit dhe i zbatuar nga DSCA, i cili mund të përdorë grante ose hua për financimin e artikujve, shërbimeve dhe trajnimeve të mbrojtjes për vendet partnere. Në rastin e huasë direkte, qeveria amerikane financon huanë dhe fondet përdoren në kuadër të procedurave të *Foreign Military Sales (FMS)*.

Për Shqipërinë, marrëveshja prej 302 milionë dollarësh lidhet drejtpërdrejt me objektivin e modernizimit të kapaciteteve mbrojtëse dhe me përpjekjet për të rritur aftësinë e vendit për të kontribuar në sigurinë kolektive të NATO-s.

Një instrument për modernizimin e Forcave të Armatosura

Modernizimi i Forcave të Armatosura nuk lidhet vetëm me pajisjen me mjete dhe sisteme të reja. Ai përfshin zhvillimin e kapaciteteve, rritjen e ndërveprueshmërisë, përmirësimin e standardeve dhe krijimin e kushteve që strukturat e FA-së të jenë të afta të veprojnë në mënyrë efektive së bashku me aleatët.

Në këtë kuadër, financimi i siguruar përmes FMF-së krijon një instrument shtesë për realizimin e projekteve të modernizimit dhe për përmbushjen e objektivave të zhvillimit të kapaciteteve mbrojtëse.

Vetë DSCA e lidh marrëveshjen e Shqipërisë me objektivin për të avancuar modernizimin e Forcave të Armatosura dhe për të rritur kontributin shqiptar në sigurinë e Aleancës. Njoftimi amerikan e vendos gjithashtu marrëveshjen në kontekstin e angazhimeve të Shqipërisë në kuadër të NATO-s.

Një tjetër dimension i partneritetit Shqipëri-SHBA

Përtej vlerës financiare, marrëveshja përfaqëson një tjetër komponent të bashkëpunimit të gjerë shqiptaro-amerikan në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë.

Në njoftimin e saj, DSCA e cilëson Shqipërinë një aleate të NATO-s dhe nënvizon se marrëveshja pasqyron angazhimin amerikan ndaj aleancave dhe partneriteteve dypalëshe, të bazuara në respektin reciprok, investimet e përbashkëta dhe prioritetet strategjike.

Ky bashkëpunim ka një dimension të rëndësishëm edhe për ndërveprueshmërinë e Forcave të Armatosura shqiptare me strukturat e SHBA-së dhe NATO-s. Pajisjet, sistemet, trajnimet dhe shërbimet e mbrojtjes të financuara përmes mekanizmave të tillë synojnë të jenë pjesë e një arkitekture më të gjerë të kapaciteteve dhe standardeve aleate.

Nga vizioni te kapacitetet konkrete

Duke reaguar pas njoftimit të DSCA-së, ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, e cilësoi marrëveshjen si një zhvillim me rëndësi për modernizimin e Forcave të Armatosura.

“Konfirmim edhe një herë i SHBA-së, i besimit të tyre te Shqipëria, te Aleanca jonë dhe te rruga që kemi zgjedhur për modernizimin e Forcave të Armatosura”.

Ministri Nufi e lidhi huanë direkte me rritjen e kapaciteteve mbrojtëse të vendit dhe me aftësinë e Shqipërisë për të kontribuar më tej në sigurinë e përbashkët të NATO-s.

“Marrëveshja për huanë direkte në kuadër të Financimit të Huaj Ushtarak (FMF) është një investim i rëndësishëm në kapacitetet tona mbrojtëse dhe në aftësinë e Shqipërisë për të kontribuar edhe më shumë në sigurinë e përbashkët të NATO-s”.

Në këtë perspektivë, marrëveshja vendoset në vijimësi të objektivave të Shqipërisë për forcimin e kapaciteteve të mbrojtjes dhe të angazhimeve të saj në Aleancë.

FMF, çfarë sjell ky mekanizëm?

Foreign Military Financing (FMF) është një mekanizëm amerikan i asistencës së sigurisë që u mundëson vendeve të përshtatshme të financojnë blerjen e artikujve, shërbimeve dhe trajnimeve të mbrojtjes amerikane. Sipas DSCA-së, financimi mund të realizohet përmes granteve ose huave, ndërsa huaja direkte përfaqëson financim të siguruar nga qeveria amerikane.

Në rastin shqiptar, marrëveshja e re arrin në 302 milionë dollarë dhe synon të mbështesë procesin e modernizimit të Forcave të Armatosura.

Ky mekanizëm krijon mundësi që investimet në mbrojtje të planifikohen në një perspektivë më të gjerë, duke lidhur nevojat kombëtare për modernizim me objektivat e ndërveprueshmërisë dhe sigurisë kolektive.

SHQIPËRIA DHE SHBA, 302 MILIONË DOLLARË PËR MODERNIZIMIN E FORCAVE TË ARMATOSURA

“Nga Angazhimi i Hagës te NATO 3.0”

Në reagimin e tij, ministri Nufi e vendosi marrëveshjen në një kuadër më të gjerë të zhvillimit të kapaciteteve shqiptare. “Nga Angazhimi i Hagës te NATO 3.0, Shqipëria po e kthen vizionin në kapacitete konkrete”.

Në njoftimin e DSCA-së, marrëveshja për Shqipërinë lidhet

Një kapitull i ri në drejtimin e Bazës Ajrore: Mirënjohje për shërbimin e Nënkolonel Ervin Buzit dhe urime për detyrën e re Nënkolonel Bedri Kaloshit

Në Bazën Ajrore të Farkës u zhvillua ceremonia e ndërrimit të komandantit të kësaj njësie, një moment që shënon njëkohësisht përmbylljen e një etape dhe nisjen e një përgjegjësie të re në drejtimin e një prej strukturave të rëndësishme të Forcës Ajrore.

Në ceremoni morën pjesë **Ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, dhe Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji**, të cilët shprehën vlerësimin për punën, përkushtimin dhe shërbimin e **Nënkolonel Ervin Buzit** gjatë drejtimit të Bazës Ajrore të Farkës, si dhe i uruan suksese **Nënkolonel Bedri Kaloshit**, i cili merr detyrën e re të komandantit të kësaj baze.

Ceremonia e ndërrimit të komandës nuk është thjesht një procedurë institucionale. Ajo përfaqëson vijimësinë e misionit, përgjegjësisë dhe standardeve profesionale të Forcave të Armatosura, ku përvoja e fituar ndër vite i hap rrugë një etape të re drejtimi.

Mirënjohje për një periudhë shërbimi

Gjatë ceremonisë, vëmendje e veçantë iu kushtua kontributit të Nënkolonel Ervin Buzit në krye të Bazës Ajrore të Farkës. Shërbimi në drejtimin e një strukture ajrore kërkon përgjegjësi të lartë, disiplinë, vendimmarrje dhe koordinim të vazhdueshëm. Në këtë kuadër, puna e komandantit nuk matet vetëm përmes detyrave të përditshme të njësisë, por edhe përmes mënyrës se si personeli përgatitet dhe përgjigjet në momentet kur Forcat e Armatosura thirren për të përmbushur misione në shërbim të vendit. Pikërisht një prej këtyre angazhimeve ishte pjesëmarrja e personelit të Bazës Ajrore të Farkës në operacionet për përballimin e zjarreve në vend. Pilotët, teknikët dhe gjithë personeli i përfshirë në këto operacione kanë qenë pjesë e përpjekjeve për reagimin ndaj emergjencave, duke vënë në dispozicion aftësitë profesionale dhe kapacitetet e Forcës Ajrore. Pilotët dhe teknikët, në vijën e parë të misionit Në fjalën e tij, gjenerallejtënant Arben Kingji shprehu mirënjohje dhe respekt për sakrificën dhe profesionalizmin e gjithë personelit të Bazës Ajrore të Farkës, me një vëmendje të veçantë për pilotët dhe teknikët.

Në situatat e emergjencave, puna e tyre zhvillohet nën presion të lartë dhe kërkon bashkërendim të përsosur ndërmjet ekuipazheve fluturuese dhe personelit teknik. Çdo mision kërkon përgatitje, saktësi dhe përgjegjësi, ndërsa pas çdo fluturimi qëndron puna e një ekipi të tërë. Angazhimi në operacionet për shuarjen e zjarreve është një tjetër dëshmi e dimensionit të gjerë të misionit të Forcave të Armatosura, të cilat, krahas detyrës së tyre themelore të mbrojtjes së vendit dhe përmbushjes së angazhimeve në kuadër të Aleancës, kontribuojnë edhe në përballimin e emergjencave civile.

gjithashtu me mbështetjen ndaj angazhimeve të Aleancës dhe me objektivin për të forcuar kapacitetet e vendeve aleate.

Për Forcat e Armatosura, sfida e modernizimit qëndron tashmë te kthimi i burimeve financiare dhe mundësive të reja në aftësi reale operacionale, përmes planifikimit, prokurimit, trajnimit dhe integritetit të kapaciteteve të reja në strukturat ekzistuese.

Investim në sigurinë e së ardhmes

Marrëveshja e huasë direkte prej 302 milionë dollarësh shënon një tjetër zhvillim në marrëdhëniet e mbrojtjes ndërmjet Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara.

Për Shqipërinë, ajo krijon një instrument të ri financiar në mbështetje të modernizimit të Forcave të Armatosura. Për partneritetin shqiptaro-amerikan, ajo përfaqëson një tjetër fushë konkrete ku objektivat e përbashkëta të sigurisë përkthehen në mekanizma financiarë dhe kapacitete mbrojtëse.

Siç e përmbloodhi ministri Nufi: **“Ky është më shumë se financim. Është besim, partneritet strategjik dhe investim në sigurinë e së ardhmes”.**

Dhe pikërisht ky është dimensionin që i jep kësaj marrëveshjeje një rëndësi përtej shifrës: modernizimi i Forcave të Armatosura, forcimi i ndërveprueshmërisë me Aleancën dhe krijimi i kapaciteteve që i përgjigjen kërkesave të një mjedisi gjithnjë e më kompleks sigurie.

302 milionë dollarë në financim, një instrument konkret për një objektiv strategjik: Forca të Armatosura më moderne, më të ndërveprueshme dhe më të afta për të kontribuar në sigurinë kolektive.

Një komandë e re, një përgjegjësi e re

Me marrjen e detyrës nga **Nënkolonel Bedri Kaloshi**, Baza Ajrore e Farkës nis një etapë të re të drejtimit. Në ceremoninë e ndërrimit të komandës, atij iu uruan suksese në përmbushjen e përgjegjësisë të reja dhe në drejtimin e personelit të kësaj strukture. Komanda e një baze ajrore kërkon jo vetëm njohje të mirë të misionit dhe strukturës, por edhe aftësi për të drejtuar njerëzit, për të ruajtur standardet profesionale dhe për të garantuar gatishmërinë e njësisë. Në këtë aspekt, ndryshimi i komandës është pjesë e natyrshme e karrierës ushtarake dhe e sistemit të drejtimit të Forcave të Armatosura, ku përgjegjësitë kalojnë nga një brez drejtuesish te tjetri, duke ruajtur vijimësinë e misionit.

Baza Ajrore e Farkës, aty ku misioni kërkon gatishmëri

Përtej ceremonisë dhe ndryshimit të emrit në krye të njësisë, ajo që mbetet e pandryshuar është misioni i Bazës Ajrore të Farkës dhe përgjegjësia e personelit për ta përmbushur atë me profesionalizëm. Në këtë bazë, puna e pilotëve dhe teknikëve është e lidhur ngushtë me gatishmërinë, mirëmbajtjen e mjeteve ajrore dhe përmbushjen e detyrave të ngarkuara nga Forca Ajrore. Operacionet e këtij viti për përballimin e zjarreve sollën në pah edhe një herë rëndësinë e këtyre kapaciteteve. Në momente kur komunitetet përballen me situata të vështira, aftësia për të reaguar shpejt dhe profesionalisht merr një dimension të drejtpërdrejtë njerëzor.

Prandaj, mirënjohja e shprehur për personelin e Bazës Ajrore të Farkës nuk lidhet vetëm me një detyrë të kryer, por me gatishmërinë për të qenë aty ku kërkohet ndihma dhe shërbimi ndaj qytetarëve.

Vijimësi në mision, përgjegjësi për të ardhmen

Ndërrimi i komandës në Bazën Ajrore të Farkës përcjell një mesazh të rëndësishëm për vijimësinë e shërbimit ushtarak: komandat ndryshojnë, por misioni vazhdon.

Nënkolonel Ervin Buzi përmbyll një etapë të shërbimit të tij në krye të kësaj njësie, duke ia dorëzuar përgjegjësinë Nënkolonel Bedri Kaloshit.

Pas tyre qëndron një strukturë njerëzore dhe profesionale e përbërë nga pilotë, teknikë dhe personel mbështetës, të cilët përbëjnë forcën reale të çdo kapaciteti ajror.

Dhe është pikërisht ky personel që e kthen një bazë ushtarake nga një strukturë në letër në një kapacitet real operacional, të gatshëm për misionin, për Forcat e Armatosura dhe për qytetarët.

Një komandë përfundon. Një tjetër nis. Por përgjegjësia mbetet e njëjtë: të jesh gati kur vendi ka nevojë.

NGA BASHKËPUNIMI RAJONAL TE KAPACITETET OPERACIONALE

Gjeneralletenant Arben Kingji në Konferencën e Shefave të Shtabit të A5 në Zadar: Siguri, ndërveprueshmëri dhe lëvizshmëri ushtarake për një rajon më të qëndrueshëm

Bashkëpunimi shumëpalësh, forcimi i kapaciteteve ushtarake dhe rritja e ndërveprueshmërisë, në funksion të sigurisë dhe qëndrueshmërisë së Evropës Juglindore, ishin në qendër të punimeve të **Konferencës së Shefave të Shtabit të Nismës SHBA-Karta e Adriatikut (A5)**, të zhvilluar në Zadar të Kroacisë.

Në këtë forum rajonal mori pjesë edhe **shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjeneralletenant Arben Kingji**. Konferenca u bashkëdrejtua nga homologu kroat, **gjeneralletenant Tihomir Kundid** dhe komandanti i Komandës Evropiane të Shteteve të Bashkuara, **gjeneral Alexis Grynkewich**. Tema e konferencës, **“Realizimi i Përfitimeve Rajonale”**, vendosi në fokus nevojën që bashkëpunimi ndërmjet vendeve të A5 të përkthehet në kapacitete dhe rezultate konkrete.

Nga dialogu te kapacitetet konkrete

Në kushtet e një mjedisi të ndryshuar sigurie, bashkëpunimi rajonal merr një rëndësi të veçantë. Punimet e konferencës u përqendruan në mënyrën se si investimet e përbashkëta në mbrojtje, trajnimet dhe zhvillimi i kapaciteteve mund të shndërrohen në aftësi të përdorshme dhe në një nivel më të lartë gatishmërie e ndërveprueshmërie.

Në këtë kuadër, një prej rezultateve konkrete të konferencës ishte miratimi i Procedurës Standarde Operacionale të A5 për Asistencën Humanitare dhe Ndihmën në Rast Fatkeqësish (HADRR).

Dokumenti përbën një kuadër vullnetar dhe jo-detyrues, i cili synon të përmirësojë koordinimin, shkëmbimin e informacionit dhe bashkëpunimin praktik ndërmjet vendeve të A5 në rast emergjencash humanitare dhe fatkeqësish natyrore. Sipas US EUCOM, procedura plotëson mekanizmat kombëtarë të menaxhimit të krizave dhe nuk zëvendëson autoritetet, kuadrin ligjor apo procedurat kombëtare të emergjencave.

Ky zhvillim është veçanërisht i rëndësishëm për një rajon ku Forcat e Armatosura kanë dëshmuar në mënyrë të vazhdueshme se kapacitetet ushtarake mund të vihen në shërbim të komuniteteve edhe në situata të fatkeqësive natyrore dhe emergjencave civile.

A5 – bashkëpunim që prodhon ndërveprueshmëri

Nisma SHBA-Karta e Adriatikut është një hapësirë ku përvoja dhe kapacitetet e vendeve të rajonit ndërthuren me mbështetjen dhe ekspertizën amerikane.

Në Zadar, vëmendja iu kushtua pikërisht kalimit nga bashkëpunimi në nivel deklarativ drejt mekanizmave që mund të funksionojnë në praktikë. Ndër temat e diskutuara ishin asistenca humanitare dhe reagimi ndaj fatkeqësive, mbështetja ushtarake ndaj përpjekjeve civile kundër krimit të organizuar ndërkombëtar, lëvizshmëria ushtarake dhe infrastruktura me përdorim të dyfishtë.

Për Shqipërinë, pjesëmarrja në këtë proces lidhet drejtpërdrejt me prioritetet e Forcave të Armatosura për rritjen e kapaciteteve, përmirësimin e ndërveprueshmërisë me aleatët dhe partnerët dhe forcimin e rolit të vendit në sigurinë rajonale.

Korridorit VIII, prioritet strategjik për Shqipërinë

Një prej çështjeve të rëndësishme të ngritura nga gjeneralletenant Arben Kingji ishte Korridorit VIII dhe dimensionit i tij në fushën e lëvizshmërisë ushtarake.

Për Shqipërinë, Korridorit VIII përfaqëson një projekt me rëndësi për lidhjen infrastrukturorë të rajonit dhe për krijimin e mundësive më të mira për lëvizjen e forcave dhe mjeteve. Në këtë kuadër, synimi është që kërkesat e lëvizshmërisë ushtarake të merren në konsideratë gjatë planifikimit të infrastrukturës dhe që investimet të kenë, aty ku është e mundur, përdorim të dyfishtë – civil dhe ushtarak.

Në Samitin e NATO-s në Uashington, në korrik 2024, Shqipëria, Italia, Bullgaria dhe Maqedonia e Veriut nënshkruan një **Letër Synimi për sigurimin e lëvizshmërisë ushtarake përgjatë Korridorit VIII**. Dokumenti synon të lehtësojë dhe përshpejtojë lëvizjen e forcave dhe mjeteve, duke rritur fleksibilitetin dhe duke përmirësuar koordinimin ndërmjet vendeve nënshkruese.

Kjo nismë është zhvilluar më tej edhe në vitin 2026. Në Deklaratën e Përbashkët të Tiranës, të miratuar në shkurt

2026 nga Shqipëria, Bullgaria, Italia, Maqedonia e Veriut dhe Rumania, Korridorit VIII u rikonfirmua si një aks strategjik Lindje-Perëndim që lidh Adriatikut me Detin e Zi, me rëndësi për lidhshmërinë, qëndrueshmërinë, sigurinë dhe lëvizshmërinë ushtarake.

Lëvizshmëria ushtarake, pjesë e sigurisë kolektive

Në realitetin e sotëm të sigurisë, aftësia për të lëvizur shpejt personel, pajisje dhe kapacitete ndërmjet vendeve aleate është një element i rëndësishëm i gatishmërisë dhe mbështetjes së operacioneve.

Pikërisht për këtë arsye, lëvizshmëria ushtarake nuk lidhet vetëm me transportin. Ajo kërkon koordinim ndërinstitucional, infrastrukturë të përshtatshme, procedura të harmonizuara

dhe aftësi për të vepruar së bashku në kohë krize.

Letra e Synimit e vitit 2024 parashikon masa për rritjen e fleksibilitetit dhe lëvizshmërisë në territoret e vendeve pjesëmarrëse, në mbështetje të objektivave të NATO-s për parandalimin dhe mbrojtjen.

Për Shqipërinë, kjo do të thotë edhe një vështrim më i gjerë mbi investimet infrastrukturorë: rrugët, hekurudhat, nyjat logjistike dhe kapacitetet e transportit mund të planifikohen

duke marrë në konsideratë nevojat e përdorimit civil, por edhe ato të lëvizshmërisë dhe mbështetjes ushtarake.

Nga investimi shumëpalësh te rezultati operacional

Mesazhi i përcjellë nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralletenant Arben Kingji, në këtë forum lidhet me nevojën që bashkëpunimi rajonal të prodhojë rezultate të matshme. “Përmes këtyre angazhimeve të përbashkëta, synojmë që investimet shumëpalëshe në fushën e mbrojtjes, trajnimet dhe zhvillimi i kapaciteteve të përkthehen në rezultate konkrete dhe kapacitete operacionale në shërbim të sigurisë rajonale”.

Kjo qasje e vendos theksin te një element thelbësor i bashkëpunimit ushtarak, aftësia për ta kthyer planifikimin dhe investimin në kapacitet real për veprim.

Në këtë kuadër, trajnimi i përbashkët, procedurat e harmonizuara, shkëmbimi i informacionit, infrastruktura dhe lëvizshmëria ushtarake krijojnë hallka të njëjta të një sistemi më të gjerë sigurie.

Një rajon më i lidhur, një përgjigje më e koordinuar

Konferenca e Zadarit dëshmoi se siguria rajonale kërkon gjithnjë e më shumë bashkëpunim praktik. Miratimi i procedurës së përbashkët për asistencën humanitare dhe fatkeqësitë, diskutimet mbi lëvizshmërinë ushtarake dhe vëmendja ndaj infrastrukturës me përdorim të dyfishtë janë pjesë e një qasjeje që synon ta bëjë rajonin më të përgatitur për situata të ndryshme krize.

Për Forcat e Armatosura shqiptare, angazhimi në këto procese përfaqëson një mundësi për të ndarë përvojën e fituar, për të përmirësuar më tej ndërveprueshmërinë me aleatët dhe partnerët dhe për të kontribuar në mekanizma rajonale që mund të aktivizohen në situata reale.

Nga Zadar në Tiranë, mesazhi i këtij takimi është ai i një bashkëpunimi që synon të shkojë përtej tryezave të diskutimit: më shumë koordinim, më shumë ndërveprueshmëri, më shumë kapacitete dhe një qasje e përbashkët ndaj sfidave të sigurisë.

Për Shqipërinë, Korridorit VIII, lëvizshmëria ushtarake dhe mekanizmat e përbashkët të reagimit ndaj emergjencave janë pjesë e këtij vizioni: të ndërtohen kapacitete që jo vetëm planifikohen së bashku, por edhe mund të funksionojnë së bashku kur siguria dhe nevojat e rajonit e kërkojnë.

Siguria nga zjarri duhet të konceptohet si pjesë e pandashme e projektimit, ndërtimit dhe funksionimit të ndërtesave dhe jo si një masë që merret vetëm pasi rreziku është shfaqur. Ky ishte një nga mesazhet kryesore të përcjella nga ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, në hapje të konferencës ndërkombëtare **“Tirana Fire Safety 2026”**, që zhvillohet më 17–18 shtator në Tiranë.

Konferenca dyditore mbledh së bashku ekspertë ndërkombëtarë, profesionistë të industrisë, autoritete publike, inxhinierë, arkitektë, konsulentë, prodhues dhe përfaqësues të sektorit të ndërtimit, me fokus te sfidat dhe zgjidhjet bashkëkohore për sigurinë dhe mbrojtjen nga zjarri në ndërtesat moderne.

Në fjalën e tij, ministri Nufi e vendosi theksin te nevoja për një ndryshim të qasjes ndaj mbrojtjes civile, duke e zhvendosur vëmendjen nga një model që mbështetet kryesisht te reagimi pas ngjarjes, drejt një sistemi ku parandalimi, planifikimi dhe siguria ndërtohen që në fillim.

“Mbrojtja civile nuk mund të ndërtohet vetëm mbi reagimin, ne duhet të jemi po aq të fortë në parandalim, sa ç’jemi edhe në reagim.”

Sipas ministrit, kjo qasje bëhet veçanërisht e rëndësishme në kushtet e zhvillimit të shpejtë urban dhe të transformimit të qyteteve shqiptare, ku ndërtesat e larta dhe strukturat komplekse kërkojnë standarde të avancuara të sigurisë nga zjarri.

SIGURIA DUHET TË PROJEKTOHET, JO TË SHTOHET MË PAS

Një prej temave qendrore të konferencës është koncepti i **“sigurisë që në projektim”**.

Kjo do të thotë që mbrojtja nga zjarri nuk duhet të trajtohet si një element dytësor apo si një ndërhyrje që shtohet në fund të procesit të ndërtimit. Ajo duhet të jetë pjesë e projektit që në fazat e para. Konferenca trajton, ndër të tjera, zhvillimet rregullatore, kërkesat e pajtueshmërisë, kuadrin administrativ, inxhinierinë e mbrojtjes nga zjarri, projektimin e sistemeve, teknologjitë e reja, evakuimin, kontrollin e tymit dhe sistemet e sigurisë nga zjarri.

Në këtë këndvështrim, siguria e një ndërtese nuk përcaktohet vetëm nga reagimi i strukturave të emergjencës kur ndodh zjarri.

Ajo nis shumë më herët, në tavolinën e arkitektit, në projektin inxhinierik, në zgjedhjen e materialeve, në sistemet e alarmit dhe shuarjes, në rrugët e evakuimit dhe në mënyrën se si ndërtesa është menduar të përballojë një situatë emergjente. Parandalimi fillon përpara se të shfaqet flaka.

Dhe pikërisht ky është ndryshimi që kërkon të sjellë një qasje moderne ndaj sigurisë nga zjarri.

NGA REAGIMI TEK PARANDALIMI

Përvoja e viteve të fundit ka treguar se përballimi i emergjencave kërkon kapacitete të fuqishme reagimi, por një sistem i qëndrueshëm i mbrojtjes civile nuk mund të mbështetet vetëm te ndërhyrja pasi rreziku është shfaqur.

Për çdo zjarr të madh, çdo emergjencë dhe çdo situatë të rrezikshme, minutat e para janë të rëndësishme. Por po aq të rëndësishme janë edhe masat e marra ditë, muaj dhe vite më parë.

Kjo është edhe arsyeja pse konferenca i kushton rëndësi bashkëpunimit ndërmjet institucioneve publike dhe profesionistëve të arkitekturës, inxhinierisë, ndërtimit dhe teknologjisë. Siguria nga zjarri nuk është përgjegjësi e një institucioni të vetëm. Ajo kërkon bashkëpunim. Arkitekti ka përgjegjësinë e projektimit. Inxhinieri përcakton zgjidhjet teknike. Ndërtuesi i zbaton ato.

Institucionet përcaktojnë dhe monitorojnë standardet. Ekspertët e sigurisë nga zjarri analizojnë rreziqet. Strukturat e emergjencave ndërhyjnë kur ndodh ngjarja. Dhe qytetarët duhet të jenë pjesë e kulturës së parandalimit.

Pikërisht për këtë arsye, **“Tirana Fire Safety 2026”** synon të krijojë një urë bashkëpunimi ndërmjet profesionistëve vendas dhe partnerëve ndërkombëtarë, duke nxitur shkëmbimin e njohurive, inovacionin dhe standardet e avancuara të inxhinierisë së sigurisë nga zjarri.

Në konferencë janë parashikuar diskutime teknike dhe

SIGURIA NUK NIS KUR SHPËRTHEN ZJARRI, AJO NIS QË NË PROJEKTIM

Ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi: Mbrojtja civile nuk mund të ndërtohet vetëm mbi reagimin, duhet të jemi po aq të fortë në parandalim, sa ç’jemi edhe në reagim

prezantime mbi standardet e reja, teknologjitë e sigurisë, projektimin e bazuar në performancë, evakuimin, kontrollin e tymit dhe sistemet moderne të mbrojtjes nga zjarri.

QYTETET PO NDRYSHOJNË, EDHE SIGURIA DUHET TË NDRYSHOJË

Tirana dhe qytetet e tjera shqiptare po zhvillohen me ritme të shpejta.

Ndërtesa më të larta, komplekse multifunkionale, qendra tregtare, struktura rezidenciale dhe objekte me përdorime të ndryshme po ndryshojnë peizazhin urban. Ky zhvillim sjell mundësi të reja, por edhe kërkesa të reja për sigurinë.

Sa më komplekse të jetë një ndërtesë, aq më komplekse duhet të jetë edhe strategjia e saj e mbrojtjes nga zjarri. Kjo e bën të domosdoshëm bashkëpunimin ndërmjet arkitekturës, inxhinierisë, teknologjisë dhe strukturave të emergjencave.

Një qytet modern nuk matet vetëm me lartësinë e ndërtesave, por edhe me nivelin e sigurisë që u garanton njerëzve brenda tyre.

MBROJTJA CIVILE, NGA REAGIMI TEK PARANDALIMI

Për Ministrinë e Mbrojtjes dhe strukturat e mbrojtjes civile, kjo qasje lidhet drejtpërdrejt me nevojën për të rritur qëndrueshmërinë e shoqërisë përballë rreziqeve.

Reagimi mbetet thelbësor. Por një sistem modern duhet të investojë po aq në parandalim, planifikim, standarde, edukim dhe teknologji. Kjo do të thotë që mbrojtja civile duhet të mendohet përpara emergjencës.

Në vend që të pyesim vetëm “Si do të reagojmë kur të ndodhë?”, duhet të pyesim edhe: **“Çfarë mund të bëjmë sot që të zvogëlojmë mundësinë dhe pasojat e saj nesër?”**.

Ky ndryshim perspektive është veçanërisht i

rëndësishëm në një periudhë kur Shqipëria përballet me rreziqe të ndryshme natyrore dhe teknologjike dhe kur urbanizimi kërkon standarde gjithnjë e më të larta sigurie.

Në fund të çdo standardi teknik, çdo projekti inxhinierik dhe çdo sistemi alarmi qëndron në qëllim i vetëm:

mbrojtja e jetës.

Një sistem modern i sigurisë nga zjarri nuk është thjesht një pajisje.

Është koha që fitohet për evakuim. Është rruga që mbetet e lirë. Është alarmi që aktivizohet në kohë. Dhe mbi të gjitha, është mundësia për të shpëtuar jetë.

Kjo është arsyeja pse siguria nuk mund të jetë një mendim i mëvonshëm. Ajo duhet të jetë pjesë e projektit që në ditën e parë.

TIRANA FIRE SAFETY 2026: Dy ditë diskutime për një standard të ri sigurie

Konferenca ndërkombëtare “Tirana Fire Safety 2026” zhvillohet, më 17–18 shtator, në Tirana International Hotel dhe bashkon profesionistë të sigurisë nga zjarri, inxhinierë, arkitektë, autoritete publike, konsulentë, prodhues dhe ekspertë ndërkombëtarë.

Programi është ndarë në dy dimensione kryesore, dita e parë fokusohet te Kodi i Zjarrit, legjislacioni dhe kuadri administrativ, ndërsa dita e dytë te inxhinieria, sistemet dhe sfidat teknike.

Përmes diskutimeve, prezantimeve dhe ekspozitës profesionale, aktiviteti synon të nxisë bashkëpunimin dhe shkëmbimin e ekspertizës për të ndërtuar qasje më të sigurta ndaj ndërtesave moderne.

Dhe mesazhi i përcjellë në hapje mund të përmbledhet në një fjali: **“TË JEMI PO AQ TË FORTË NË PARANDALIM, SA Ç’JEMI EDHE NË REAGIM.”**

Sepse një sistem i fortë i mbrojtjes civile nuk fillon kur bie alarmi. **Fillon shumë më herët, që në projektim.**

PEZË, 16 SHTATOR

1942

DITA KUR
HISTORIA

U BË THIRRJE PËR BASHKIM

Kujtesa e një kuvendi historik u rikthye në vendin ku u mbledhën përfaqësuesit e rezistencës shqiptare

Orkestra Simfonike e Forcave të Armatosura i dha ceremonisë tingullin e kujtesës përmes marsheve dhe muzikës së asaj kohe, ndërsa Muzeu i Forcave të Armatosura solli në Pezë armët dhe dëshmitë e luftës.

Historia nuk ka nevojë të shpjegohet gjatë, mjafton të qëndrosh aty. Peza është një prej tyre. Më 16 shtator 1942, në një prej periudhave më të vështira të historisë shqiptare, në Pezë u mbledhën përfaqësues të forcave antifashiste shqiptare për të diskutuar organizimin e një rezistence të përbashkët kundër pushtuesit. Konferenca synoi bashkërendimin e forcave të ndryshme dhe krijimin e një fronti të përbashkët të luftës.

Tetëdhjetë e katër vjet më pas, Peza u rikthye sërish në qendër të kujtesës kombëtare.

Jo vetëm përmes fjalëve, por edhe përmes objekteve, armëve, uniformave, muzikës dhe simboleve të historisë ushtarake shqiptare.

Në ceremoninë përkujtimore të zhvilluar me rastin e përvjetorit të Konferencës së Pezës, prania e Muzeut të Forcave të Armatosura dhe e Orkestrës Simfonike të Forcave të Armatosura i dha aktivitetit një dimension të veçantë.

Historia u shfaq.

Historia u dëgjua.

Dhe kujtesa u bë pjesë e së tashmes.

HISTORIA FLET

Në Pezë, kujtesa nuk ishte vetëm në fjalimet përkujtimore. Ajo ishte edhe në objektet e ekspozuara. Në armët e përdorura gjatë Luftës së Dytë Botërore. Në materialet që mbajnë gjurmët e një kohe kur lufta ishte pjesë e përditshmërisë. Në sendet që sot nuk janë më mjete lufte, por dëshmi historike. Ishte pikërisht ky dimension që solli në vëmendje Muzeu i Forcave të Armatosura, duke e kthyer hapësirën e aktivitetit në një ekspozitë të gjallë të historisë ushtarake.

Muzeu i FA-së ka si pjesë të misionit të tij ruajtjen, administrimin dhe prezantimin e dokumenteve, uniformave, fotografive, filmimeve, armatimit dhe teknikës së përdorur në historinë e Forcave të Armatosura. Në Pezë, ky mision mori një kuptim të drejtpërdrejtë.

Vizitorët dhe pjesëmarrësit patën mundësinë të shihnin nga afër armë dhe materiale që lidhen me periudhën e Luftës së Dytë Botërore dhe me rezistencën ndaj pushtuesve nazi-fashistë. Nuk ishte thjesht një ekspozim armësh. Ishte një mënyrë për të treguar historinë përmes objekteve. Sepse një dokument mund të tregojë se një ngjarje ka ndodhur. Një fotografi mund të tregojë fytyrat e njerëzve që e kanë përjetuar.

Por një armë e mbetur nga ajo periudhë të afrohet në mënyrë tjetër me realitetin e luftës. Ajo të kujton se pas fjalëve “rezistencë”, “luftë”, “pushtim” dhe “çlirim” kanë qenë njerëz të vërtetë, me jetë të vërteta, me frikë, guxim, sakrificë dhe bindje.

Prandaj, prania e Muzeut të Forcave të Armatosura në Pezë ishte më shumë se një element ceremonial. Ishte kujtesa ushtarake e vendosur përballë publikut.

Një muze që del nga muret e tij dhe shkon atje ku historia ka ndodhur.

NGA VITRINA E MUZEUT TEK VENDI I NGJARJES

Ka një ndryshim të madh mes të lexuarit për historinë dhe përballjes me dëshmitë e saj. Në një muze, objekti ruhet. Në Pezë, ai u rikthye në kontekstin e historisë. Armët e ekspozuara nuk ishin më thjesht pjesë e një koleksioni. Ato u vendosën në një hapësirë që lidhet drejtpërdrejt me një prej ngjarjeve më të njohura të historisë së rezistencës shqiptare. Kjo është edhe një prej vlerave të veçanta të muzeologjisë ushtarake: ta bëjë historinë të prekshme. Brezi i ri mund të lexojë për Konferencën e Pezës. Por kur përballë tij shfaqen objektet e kohës, fotografia e së kaluarës bëhet më konkrete. Më e afërt. Më njerëzore. Më e kuptueshme.

Dhe pikërisht këtu qëndron një prej roleve të rëndësishme të Muzeut të Forcave të Armatosura: të mos lejojë që historia ushtarake të mbetet vetëm në arkiva apo në tekstet e historisë, por ta sjellë atë në komunikim me publikun dhe brezat e rinj.

KUR HISTORIA MERR ZË

Nëse Muzeu i Forcave të Armatosura solli në Pezë gjurmët materiale të historisë, Orkestra Simfonike e Forcave të Armatosura solli dimensionin e saj emocional. Sepse historia nuk ruhet vetëm në dokumente. Ajo ruhet

edhe në këngë. Në marshe. Në tinguj. Në kujtime që përcillen nga një brez te tjetri. Në ceremoninë përkujtimore, Orkestra Simfonike e Forcave të Armatosura solli për publikun një repertor të lidhur me atmosferën e asaj periudhe, duke përfshirë marshe dhe motive muzikore të lidhura me kujtesën e luftës antifashiste. Tingujt e orkestrës u përhapën në hapësirën e Pezës, duke i dhënë ceremonisë një dimension solemn, por njëkohësisht edhe njerëzor. Muzika nuk shpjegon historinë. Ajo e përjeton atë në një mënyrë tjetër. Një marsh ushtarak nuk është vetëm ritëm. Në një ceremoni përkujtimore ai mund të bëhet simbol i një epoke. Një melodi e njohur mund të rikthejë kujtime. Një interpretim orkestral mund ta bëjë një brez të ri të ndalet për pak çaste dhe të pyesë: **Çfarë ka ndodhur këtu?** Dhe ky është një nga funksionet më të bukura të artit në kujtesën historike. Të krijojë një urë. Nga e kaluara te e tashmja. Nga brezi që e ka jetuar historinë te brezi që e njeh vetëm përmes librave.

PEZA, NJË SKENË KU TAKOHEN HISTORIA DHE E SOTMJA

Në këtë përvjetor, Peza nuk ishte vetëm një vend për të kujtuar të kaluarën. Ajo u shndërrua në një hapësirë ku historia, kujtesa ushtarake, muzika dhe institucionet e Forcave të Armatosura u takuan me publikun. Muzeu solli armët. Orkestra solli tingullin. Historia solli mesazhin. Dhe ceremonia krijoi lidhjen mes tyre. Ky kombinim e bëri aktivitetin më shumë se një përkujtim tradicional. Ai tregoi se kujtesa kombëtare mund të përcillet edhe përmes formave të ndryshme: përmes një objekti muzeal, një fotografie, një uniforme, një dokumenti, një kënge apo një marshimi. Në këtë mënyrë, Forcat e Armatosura nuk janë vetëm pjesë e historisë ushtarake të vendit. Ato janë edhe ruajtëse dhe përcjellëse të një pjese të kësaj kujtese. Muzeu i FA-së e bën këtë

përmes koleksioneve dhe dokumentimit. Orkestra Simfonike e FA-së e bën përmes artit dhe muzikës. Ndërsa ceremonia i bashkoi të dyja në një vend me simbolikë të jashtëzakonshme.

NGA KUJTESA TEK BREZI I RI

Një prej vlerave më të rëndësishme të aktiviteteve të tilla është mënyra se si historia u transmetohet të rinjve. Sepse kujtesa nuk është vetëm ajo që ruajmë. Është edhe ajo që u mësojmë të tjerëve. Nëse një brez nuk i njeh ngjarjet që kanë formësuar historinë e vendit, me kalimin e kohës rrezikon të humbasë edhe lidhjen me kuptimin e tyre. Prandaj, ekspozimi i armëve dhe materialeve historike në Pezë ishte edhe një mënyrë për t'i afruar të rinjtë me historinë ushtarake. Po kështu, muzika e interpretuar nga OSFA e bëri ceremoninë më të afërt me publikun. Një armë tregon realitetin e luftës. Një dokument tregon vendimin. Një fotografi tregon njerëzit. Një këngë ruan emocionin. Dhe së bashku krijojnë një tablo më të plotë.

PEZA, KUJTESA QË NUK MBETET NË HESHTJE

Më 16 shtator 1942, Peza u bë vendi i një kuvendi që synonte bashkërendimin e forcave antifashiste shqiptare në luftën kundër pushtuesit. Dokumentimi historik e vendos Konferencën në një moment kyç të organizimit të rezistencës shqiptare gjatë Luftës së Dytë Botërore. Më 16 shtator 2026, Peza u bë sërish vendi i një takimi me historinë. Por këtë herë, historia erdhi përmes kujtesës. Përmes njerëzve. Përmes institucioneve. Përmes armëve të ruajtura. Përmes muzikës. Përmes uniformave. Dhe përmes një mesazhi që nuk i përket vetëm së kaluarës: **Kujtesa ka vlerë vetëm kur përcillet.** Muzeu i Forcave të Armatosura është një prej institucioneve që e mban këtë kujtesë të gjallë, duke ruajtur dhe prezantuar dëshmi materiale të historisë ushtarake shqiptare. Orkestra Simfonike e Forcave të Armatosura i jep kësaj kujtese një tjetër gjuhë. Gjuhën e muzikës. Dhe në Pezë, këto dy dimensione u bashkuan. Armët treguan historinë. Muzika i dha zë kujtesës. Peza mbajti gjallë vendin e ngjarjes.

NJË DITË PLOT HISTORI,
TRADITË DHE KUJTESË USHTARAKE

Peza nuk është vetëm një emër në hartën e historisë shqiptare. Është një vend ku kujtesa ka marrë formë. Aty ku dikur u mblodhën përfaqësues të rezistencës, sot u mblodhën njerëz për të kujtuar. Aty ku dikur flitej për luftën dhe lirinë, sot flitet për historinë që duhet të njohin brezat.

Dhe në këtë rrugëtim nga e kaluara te e tashmja, Muzeu i Forcave të Armatosura dhe Orkestra Simfonike e Forcave të Armatosura sollën dy mënyra të fuqishme për ta mbajtur historinë të gjallë. Njëra përmes objekteve. Tjetra përmes tingujve. Njëra ruan atë që ka mbetur. Tjetra rikthen atë që ende mund të dëgjohet.

Në Pezë, historia nuk u tregua vetëm. Ajo u ekspozua. Ajo u dëgjua. Ajo u përjetua. Dhe pikërisht këtu qëndron kuptimi i një përkujtimi: **Të mos e lëmë të kaluarën pas nesh, por ta marrim me vete si kujtesë, si mësim dhe si përgjegjësi për brezat që vijnë.**

PEZË, 16 SHTATOR 1942–2026. Nga armët e kujtesës te tingujt e historisë, një ditë kur Forcat e Armatosura nderuan të shkuarën për t'ia përcjellë atë së ardhmes.

AGRON GOGA

Jeta shpesh na rezervon momente që kuptojmë se nuk jemi vetëm. Jo sepse nuk i mungojnë frika, pasiguria apo dhimbja.

Përkundrazi, është pikërisht në ditët kur këto ndjenja bëhen më të forta, kur shfaqen njerëz që nuk i kishe menduar, nuk i kishe kërkuar dhe ndoshta nuk i kishe njohur kurrë më parë.

Njerëz që nuk vijnë me premtime të mëdha. Nuk bëjnë zhurmë.

Një kontroll rutinë mund të kthehet papritur në një lajm që ndryshon ritmin e jetës.

Një diagnozë mund të hapë përpara njeriut një rrugë të panjohur, të mbushur me pasiguri, analiza, konsultime, procedura dhe pritje.

Në ato çaste, njeriu nuk ka nevojë vetëm për mjekun, për trajtimin apo për dokumentin që i hap rrugën drejt një spitali. Ka nevojë edhe për një dorë që i zgjatet, për dikë që i thotë se nuk është vetëm.

Në këto histori, dimensionin institucional merr një rëndësi të veçantë.

Përgatitja e dokumentacionit, koordinimi ndërmjet strukturave, gatishmëria për të ndihmuar dhe ndërhyrja në kohën e duhur, bëhen pjesë e një procesi që, përtej procedurave administrative, lidhet drejtpërdrejt me jetën dhe shëndetin e njerëzve.

Në raste të tilla, ajo që fitohet nuk është thjesht një dokument apo një mundësi trajtimi, por diçka shumë më e çmuar, koha, mbështetja dhe ndjenja se në një moment të vështirë nuk je vetëm.

Por kjo histori nuk është vetëm për një trajtim mjekësor. Është, mbi të gjitha, një histori për **njerëzit**.

Për ata që, në një moment të vështirë, nuk qëndrojnë mënjandë. Për ata që nuk pyesin se çfarë do të marrin në këmbim. Për ata që e shohin nevojën e tjetrit dhe thjesht afrohen.

Sepse, siç thotë edhe shprehja e vjetër, **kur të zë ngushtë, njeriu - njeriut i bëhet krah**.

KUR NJË INSTITUCION BËHET MBËSHTETJE

Në momente kur çdo ditë, e ndonjëherë edhe çdo orë, ka rëndësi, strukturat përkatëse angazhohen për përgatitjen e dokumentacionit, koordinimin e procedurave dhe krijimin e mundësive për trajtim të specializuar, edhe jashtë vendit.

Në këtë proces, një rol të rëndësishëm ka pasur mbështetja e **Ministrit të Mbrojtjes**, e cila, përmes strukturave të saj, ka treguar gatishmëri dhe ndjeshmëri ndaj situatave të tilla.

Një vlerë të veçantë merr edhe mbështetja e drejtpërdrejtë e **ministrit të Mbrojtjes, Ermal Nufi**, i cili, përtej përgjegjësisë institucionale, ka përcjellë një qasje njerëzore dhe të afërt ndaj rasteve që kërkojnë ndërhyrje dhe ndihmë. Kjo mbështetje ka qenë një dëshmi se pas strukturave dhe procedurave institucionale qëndron edhe një vëmendje konkrete ndaj njerëzve dhe nevojave të tyre

Kjo është një pjesë e rëndësishme e këtyre historive.

Sepse një institucion nuk vlerësohet vetëm nga rregullat që zbaton, por edhe nga mënyra se si i zbaton ato. **Në momentet e vështira, procedura duhet të bëhet zgjidhje, jo pengesë. Dokumenti duhet të bëhet mundësi. Dhe përgjegjësia institucionale duhet të shoqërohet me përgjegjësi njerëzore.**

Në raste të tilla, mbështetja e Ministrit të Mbrojtjes dhe e strukturave të saj shndërrohet në një mundësi konkrete për të siguruar trajtim të specializuar në qendra mjekësore jashtë vendit.

Por udhëtimi drejt një sistemi të ri shëndetësor, larg mjedisit të njohur dhe përballë një realiteti krejt tjetër, sjell nevojën edhe për një tjetër formë ndihme.

Dhe pikërisht aty nis një tjetër kapitull i këtyre historive. **Ai i njerëzve.**

Njerëzve që gjenden pranë, që udhëheqin, përkthejnë, shpjegojnë, lehtësojnë, orientojnë dhe, mbi të gjitha, japin sigurinë se askush nuk duhet ta përballojë i vetëm një moment të vështirë.

KUR BOTA BËHET E VËSHTIRË, KA GJITHMONË NJË DORË QË NA ZGJATET PA KUSHT

Një histori mirënjohjeje që na kujton se, në ditët më të vështira, përtej institucioneve dhe procedurave janë njerëzit ata që na japin forcën për të vazhduar

Një vlerë të veçantë merr edhe mbështetja e drejtpërdrejtë e ministrit të Mbrojtjes, Ermal Nufi, i cili, përtej përgjegjësisë institucionale, ka përcjellë një qasje njerëzore dhe të afërt ndaj rasteve që kërkojnë ndërhyrje dhe ndihmë. Kjo mbështetje ka qenë një dëshmi se pas strukturave dhe procedurave institucionale qëndron edhe një vëmendje konkrete ndaj njerëzve dhe nevojave të tyre.

NË LABIRINTIN E NJË SPITALI TË MADH

Spitali “Gülhane” në Ankara është një strukturë e madhe shëndetësore, me kapacitet prej 1250 shtretërish dhe mijëra pacientë që marrin shërbime çdo ditë.

Për një pacient që mbërrin për herë të parë, korridoret, sportelet, repartet dhe procedurat mund të duken si një labirint i pafund.

Në një situatë të tillë, sidomos kur përballesh me një problem të rëndësishëm shëndetësor dhe nuk njeh gjuhën e

vendit, orientimi bëhet një sfidë më vete.

Dhe pikërisht atëherë erdhi ndihma e parë e madhe njerëzore.

Një telefonatë e mjekes së FA-së, **Dr. Fioralba Qejvani**, bëri të mundur që në ndihmë të pacientit të vinte një tjetër mjeke shqiptare, specializante në këtë spital.

Ajo ishte **Dr. Megi Meço**. Një mjeke e Forcave Ajrore Shqiptare.

Por takimi i saj me familjen do të merrte shumë shpejt një dimension që shkonte përtej profesionit.

MEGI MEÇO

Mes shumë njerëzve që mund të gjenden pranë njëri-tjetrit në rrethana të papritura, ndonjëherë janë edhe kujtimet e vjetra që krijojnë ura të reja.

Në spitalin e Ankarasë, një takim i tillë u shndërrua në një moment të veçantë

Dr. Megi Meço ishte ndër ata njerëz që, përtej detyrës së saj profesionale, solli me vete edhe një lidhje të hershme me familjen që kishte përballë.

Vite më parë, ajo kishte qenë nxënëse e një mësueseje të dashur, Elvirës, e cila tashmë fluturonte mes engjëjsh, një kujtim që kishte mbetur i gjallë dhe që, në rrethana krejt të tjera, u rikthye papritur në një spital larg vendit.

Kujtimi i vjetër u kthye menjëherë, një mësuese e dashur, një nxënëse që nuk e kishte harruar dhe një lidhje njerëzore e krijuar vite më parë u takuan sërish, këtë herë në një moment kur nevoja për mbështetje ishte më e madhe se kurrë.

Emocioni ishte i menjëhershëm.

Por bashkë me të erdhi edhe një tjetër ndjenjë, ajo e afërsisë njerëzore, e cila shpesh lind aty ku nuk pritet dhe bëhet më e çmuar pikërisht në momentet më të vështira.

Dr. Megi nuk mbeti vetëm te emocioni i takimit. Ajo u bë shoqëruese, përkthyesë dhe mbështetje e vazhdueshme për familjen.

I shoqëroi në konsultime, komunikoi me mjekët dhe ndihmoi në orientimin brenda spitalit.

Në një moment të tillë, profesioni dhe humanizmi u bashkuan. Mjekja nuk ishte vetëm aty për të përkthyer një fjalë. Ajo ishte aty për të larguar një pjesë të pasigurisë. Për të krijuar qetësi. Për të dhënë siguri. Dhe mbi të gjitha, për të bërë të qartë se në atë rrugë familja nuk do të ishte vetëm.

PROFESIONALIZMI QË SHKON PËRTEJ DETYRËS

Gjatë konsultave, mjekët u përballën me raste që kërkonin vëmendje të veçantë, përvojë dhe një vlerësim të kujdesshëm. Përballë vështirësive, vendimet nuk mund të mbështeteshin vetëm te protokollet apo te mundësitë teknike. Në ato momente duhej edhe një gjë tjetër, **vullneti për të kërkuar zgjidhjen më të mirë dhe për të mos u dorëzuar përpara vështirësisë.**

Në këtë proces, **Dr. Megi Meco** u bë një hallkë e rëndësishme e mbështetjes. Ajo nuk qëndroi vetëm në kufijtë e detyrës profesionale.

Ajo u përfshi, komunikoi, kërkoi ndihmë, lidhi njerëzit me njëri-tjetrin dhe u përpoq që çdo hap të ndiqej me kujdes.

Në një mjedis të huaj, ku pasiguria mund ta bëjë edhe më të rëndë një situatë të vështirë, prania e saj solli diçka që nuk shkruhet në asnjë kartelë mjekësore, **sigurinë se dikush po kujdesej.**

Specialistët, nga ana e tyre, e morën përsipër rastin me profesionalizëm dhe përgjegjësi, duke e vlerësuar me kujdes dhe duke kërkuar mundësinë më të përshtatshme për trajtimin e tij.

Ishte një përballje ku dija dhe teknologjia u bashkuan me

përvojën, por mbi të gjitha me dëshirën për të ndihmuar.

Dhe pikërisht këtu kjo histori merr kuptimin e saj më të thellë. Sepse në ditët e vështira, njeriu nuk ka nevojë vetëm për mjekun që di çfarë të bëjë.

Ka nevojë edhe për dikë që i thotë: **“Jemi këtu”**.

Ka nevojë për një dorë që e shoqëron, për një zë që e qetëson, për dikë që përkthen jo vetëm fjalët, por edhe frikën; që shpjegon, orienton dhe qëndron pranë edhe atëherë kur nuk ka më asgjë për të thënë.

Krahas dijës, teknologjisë dhe profesionalizmit, në këto histori hyn kështu edhe një element që nuk matet me aparatura dhe nuk shkruhet në raporte: **njerëzillëku**.

Dhe ndoshta pikërisht ky është dimension i çmuar i mjekësisë: të shërosh kur mundesh, të ndihmosh kur duhet, por mbi të gjitha, të mos e lësh tjetrin të ndihet vetëm kur ka më shumë nevojë për një njeri pranë.

Besimi: besimi që krijohet kur dikush të shoqëron, kur të përkthen, kur të orienton, kur të thotë se do të jetë aty,

dhe kur një pacient kupton se përballë tij nuk

janë vetëm profesionistë që kryejnë një detyrë, por njerëz që e marrin seriozisht hallin e tij.

MIRA SULAJ

Gruaja që e ktheu dhimbjen e vet në ndihmë për të tjerët

Në këtë histori ka edhe një tjetër figurë që meriton vëmendje të veçantë: **Mira Sulaj**. Ajo ishte bashkëshortja e pilotit të Forcave të Armatosura, **majorit Ylber Sulaj**, i cili prej tre vitesh kurohej në të njëjtin spital

Mira kishte shkuar në Ankara për të qenë pranë bashkëshortit të saj.

Por dhimbja e saj personale nuk e kishte bërë indiferente ndaj dhimbjes së të tjerëve.

Përkundrazi. Ajo ishte kthyer në një pikë mbështetjeje për pacientë dhe familjarë shqiptarë e kosovarë që mbërrinin në atë spital. I shoqëronte.

I ndihmonte. Përkthente. Orientonte. Dhe e bënte me zemër.

Një ish-mësuese matematike, jeta e së cilës kishte marrë një tjetër drejtim për shkak të sëmundjes së bashkëshortit, kishte mësuar në mënyrë autodidakte gjuhën turke dhe tashmë ishte bërë e njohur nga mjekët e spitalit.

Telefoni i saj ishte gjithmonë i hapur.

Koha nuk ishte pengesë.

Dhe nevoja e tjetrit ishte arsyeja.

Kjo është ajo që e bën të veçantë historinë e Mirës.

Ajo nuk e kishte harruar se çfarë do të thotë të jesh i huaj në një sistem të madh shëndetësor, larg vendit tënd.

Ndoshta pikërisht sepse e kishte përjetuar vetë, ajo e kuptonte më mirë se kushdo tjetër ankthin e një familjeje që mbërrin atje.

“NËNË TEREZA” E KORIDOREVE TË SPITALIT

Humanizmi i Mirës merr një emërtim simbolik: **“Nënë Tereza”** e këtij spitali.

Është një krahasim që nuk lidhet me madhështinë e emrit, por me thjeshtësinë e veprimit.

Të ndihmosh

Të shoqërosh

Të përkthesh

Të presësh

Të qëndrosh pranë

Pa kërkuar pagesë

Pa pyetur se kush është tjetri

Pa bërë dallim

Këto janë gjeste të vogla në dukje, por në jetën e një njeriu të gjendur në vështirësi mund të marrin përmasa të jashtëzakonshme. Humanizmi nuk ka gjithmonë një podium. Nuk ka gjithmonë një ceremoni. Shpesh ai gjendet në korridoret e një spitali. Në një telefonatë të bërë në orët e vona. Në një përkthim të një fjale të vështirë.

Në një derë që dikush ta hap.

Në një njeri që ecën pranë teje kur nuk e di se ku duhet të shkosh.

ÇFARË MBETET NGA NJË NJERI?

Ka një pyetje që del natyrshëm nga kjo histori: **Çfarë mbetet nga njeriu?**

Mbeten gradat?

Pozicionet?

Titujt?

Pasuria?

Zyrat?

Ndoshta për një kohë.

Por më gjatë se të gjitha këto mbetet kujtimi. Mbetet mënyra se si i je sjellë tjetrit. Mbetet fjala e mirë. Mbetet ndihma e dhënë në kohën e duhur. Mbetet një nxënëse që vite më vonë kujton mësuesen e saj.

Mbetet një mjeke që, në një spital të huaj, bëhet mbështetje për familjen e mësueses që e kishte dashur dhe edukuar. Mbetet një grua që, duke përballuar sëmundjen e bashkëshortit, gjen forcën të ndihmojë edhe të panjohurit.

Mbetet një institucion që, në një moment të vështirë, vihet në lëvizje për të ndihmuar.

Në fund, këto janë gjurmët që nuk fshihen lehtë.

MIRËNJOHJA NUK ËSHTË VETËM NJË “FALEMINDERIT”

Mirënjohja është kujtesë. Të kujtosh se dikush të ndihmoi atëherë kur kishe më shumë nevojë. Të mos e konsiderosh të mirën si diçka të zakonshme. Të mos harrosh njerëzit që të qëndruan pranë. Dhe, ndoshta më e rëndësishmja të kuptosh se e mira duhet të vazhdojë.

Sepse mirënjohja më e bukur nuk është vetëm të thuash **“faleminderit”**.

Është të bëhesh edhe ti, një ditë, krahu i dikujt tjetër.

NJERËZIT QË NUK SHFAQEN NË TITULL

Gazeta “Ushtria” ka shkruar shpesh për njerëzit e uniformës. Për ata që shërbejnë në tokë, në ajër e në det. Për ata që janë në misione, në stërvitje, në emergjenca dhe në detyrë. Por ka edhe një ushtri tjetër, të padukshme, që nuk rreshtohet në formacione. Është ushtria e njerëzve të mirë. Njerëzve që ndihmojnë. Njerëzve që nuk bëjnë zhurmë. Njerëzve që shfaqen pikërisht kur të tjerët kanë më shumë nevojë për ta. Në këtë ushtri të heshtur mund të jetë një mjek. Një mësues. Një familjar. Një ushtarak. Një bashkëshorte. Një mik. Edhe një i panjohur. Ata nuk mbajnë domosdoshmërisht të njëjtën uniformë.

Por kanë diçka të përbashkët, zemrën e gatshme për të ndihmuar.

NË FUND, MBETET NJERIU

Në një kohë kur shpesh flitet për arritje, karrierë, rezultate dhe statistika, kjo histori na rikthen te një e vërtetë shumë e thjeshtë.

Në fund të fundit, mbetet njeriu. ***Mbetet ajo që bëri. Mbetet ajo dorë që zgjati kur tjetri ishte i dobët. Mbetet ai që nuk u lodh së ndihmuari. Mbetet ajo mjeke që e ktheu profesionin në humanizëm. Mbetet ajo grua që e ktheu dhimbjen e saj në forcë për të ndihmuar të tjerët. Mbetet institucioni që nuk e la njeriun vetëm përballë një sfide. Dhe mbetet mirënjohja e atij që e përjetoj. Ndoshta nuk ka nevojë për shumë fjalë.***

Ndoshta mjafton një fjali. Kur të zë ngushtë, njeriu njeriut i bëhet krah.

Sepse ka ende njerëz të tillë. Njerëz që të dalin përpara pa i kërkuar.

Njerëz që të zgjasin dorën pa pyetur çfarë do t’u kthesh. Njerëz që nuk të lënë vetëm. Dhe për sa kohë ekzistojnë ata, ka ende arsye për të besuar se humanizmi nuk është një fjalë e vjetër.

Është një forcë që jeton. Në heshtje. Në vepra. Te njerëzit.

Dhe ndonjëherë, në ditën më të vështirë të jetës, ajo forcë mund të ketë vetëm një emër: një njeri që të bëhet krah.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Nëna dhe babai në uniformë, dy përgjegjësi, një dashuri dhe një mision i përbashkët: të jesh aty për familjen dhe vendin

Ka momente kur uniforma nuk tregon gradën, detyrën apo funksionin.

Tregon njeriun.

Dhe ndoshta një prej këtyre momenteve është dita e parë e shkollës së fëmijëve.

Në atë mëngjes, pranë një fëmije mund të jetë një baba me uniformë ushtarake. Por mund të jetë po aq mirë edhe një nënë me uniformë. Mund të jenë të dy. Mund të jetë njëri që sapo është kthyer nga shërbimi dhe tjetri që duhet të niset sërish për detyrë.

Sepse pas çdo ushtaraku ka një prind.

Dhe prindërimi nuk njihet gradë, detyrë apo uniformë. **Është një mision i përbashkët i nënës dhe babait.**

NËNA NË UNIFORMË: FORCË NË DETYRË, BUTËSI NË FAMILJË

Kur flasim për gratë dhe nënat në Forcat e Armatosura, flasim për një dimension të veçantë të përgjegjësisë.

Ato janë ushtarake, profesioniste, drejtuese, pjesë e strukturave operacionale dhe institucionale. Por, në të njëjtën kohë, shumë prej tyre janë edhe nëna.

Dhe kjo do të thotë të mbajnë mbi supe dy botë që kërkojnë përkushtim të plotë.

Në repart kërkohet përpikëri. Në familje kërkohet prani. Në detyrë kërkohet vendimarrje. Në shtëpi kërkohet durim. Në uniformë kërkohet forcë. Pranë fëmijës kërkohet ngrohtësi.

Këto role nuk e përjashtojnë njëri-tjetrin. Përkundrazi, plotësojnë njëri-tjetrin.

Një nënë ushtarake mund të largohet në mëngjes për të kryer detyrën, por mendimi për fëmijët udhëton me të. Mund të jetë në një stërvitje, në një angazhim operacional apo në një mision, por në zemër mbetet gjithmonë ajo pyetje e heshtur: **“Si janë fëmijët?”**

Dhe kur kthehet në shtëpi, përpara saj nuk janë më urdhrat, raportet apo detyrat e ditës. Janë fëmijët. Një përqaftim. Një histori nga shkolla. Një detyrë shtëpie. Një shqetësim i vogël që për ta është bota.

Dhe aty, gruaja e uniformës bëhet thjesht nënë.

BABAI DHE NËNA, DY SHTYLLA TË NJË FAMILJË

Në familjen e ushtarakut nuk është vetëm ai ose ajo që shërben. Shpesh, është e gjithë familja që mëson të jetojë me ritmin e detyrës. Ka mëngjese kur njëri prind niset herët. Ka mbrëmje kur tjetri kthehet vonë. Ka ditë kur një prind mungon sepse është në shërbim.

Ka momente kur planet familjare ndryshojnë, sepse detyra kërkon praninë e ushtarakut. Dhe aty shfaqet një tjetër vlerë e madhe: partneriteti prindëror. Nëna dhe babai ndajnë përgjegjësinë për fëmijët. Ndonjëherë njëri mban më shumë peshë në shtëpi. Ndonjëherë tjetri. Ndonjëherë të dy

DY UNIFORMAT E JETËS: USHTARAKË PËR ATDHEUN, PRINDËR PËR FËMIJËT

janë në detyrë dhe familja duhet të përshtatet. Por qëllimi mbetet i njëjtë: T'u japin fëmijëve siguri, dashuri dhe një shembull për jetën.

Prandaj, kur shohim një ushtarak që shoqëron fëmijët në ditën e parë të shkollës, nuk duhet të shohim vetëm uniformën. Duhet të shohim edhe prindin.

Dhe pas atij prindi, të shohim familjen.

FËMIJËT E USHTARAKËVE: ATA QË RRITEN ME NJË MËSIM TË HESHTUR

Fëmijët e ushtarakëve rriten duke parë diçka të veçantë. Ata shohin nënën ose babanë të veshë uniformën. Shikojnë përgatitjen për shërbim. Mësohen me përgjegjësinë. Ndonjëherë mësohen edhe me mungesën. Por mbi të gjitha, mësojnë se ka njerëz që zgjedhin të shërbejnë. Dhe këtë mësim nuk ua japin vetëm fjalët. Ua jep shembulli.

Një fëmijë që sheh nënën të shërbejë në Forcat e Armatosura mëson se një grua mund të jetë njëkohësisht profesioniste, ushtarake dhe nënë.

Një fëmijë që sheh babanë në uniformë mëson se përgjegjësia kërkon përkushtim.

Një fëmijë që sheh të dy prindërit të përballojnë së bashku kërkesat e jetës ushtarake mëson një tjetër të vërtetë:

Familja është skuadra e parë.

DITA E PARË E SHKOLLËS, NJË CEREMONI E VOGËL FAMILJARE

Për një fëmijë, dita e parë e shkollës është fillimi i një kapitulli të ri. Për nënën dhe babanë është një moment krenarie. Por për prindërit ushtarakë mund të ketë edhe një emocion tjetër. Sepse ata e dinë më mirë se shumë të tjerë se koha nuk ndalet. Detyrat vijnë njëra pas tjetrës.

Fëmijët rriten.

Dhe momentet që sot duken të zakonshme, nesër bëhen kujtime.

Prandaj ajo fotografi në shkallët e shkollës është më shumë se një fotografi.

Është një dëshmi e një dite kur **familja dhe detyra u takuan në të njëjtin vend.**

Uniforma pranë çantës së shkollës. Prindi pranë fëmijës. E sotmja pranë së ardhmes. Dhe nëse fotografia do të mund të fliste, ndoshta do të thoshte vetëm kaq: **“Për vendin shërbejmë me detyrë. Për fëmijët jetojmë me zemër.”**

SEPSE EDHE PRINDËRIMI ËSHTË SHËRBIM

Forcat e Armatosura kanë shumë misione. Por një prej misioneve më të rëndësishme të çdo ushtaraku zhvillohet larg uniformës. Në familje. Aty ku një nënë mëson fëmijën të mos dorëzohet. Aty ku një baba mëson djalin apo vajzën të respektojë të tjerët. Aty ku të dy prindërit mësojnë fëmijët të jenë të drejtë, të përgjegjshëm dhe të guximshëm. Aty ku fëmijët mësojnë se dashuria nuk është vetëm fjalë, por edhe prani, sakrificë dhe përkushtim. Kjo është një tjetër formë shërbimi. Një shërbim që nuk regjistrohet në dokumente. Nuk matet me orë. Nuk shoqërohet me dekorata. **Por ndërton njerëzit e së nesërme.**

Në ditën e parë të shkollës, krahas urimit për nxënësit, meriton të thuhet edhe një fjalë për nënat dhe baballarët që i shoqërojnë. Për ata që i mbajnë pranë kur kanë frikë. Për ata që u rregullojnë çantën. Për ata që u puthin ballin para se të hyjnë në klasë. Për ata që largohen më pas drejt detyrës së tyre.

Nënë. Baba. Ushtarake. Prindër. Katër fjalë që në shumë familje bashkëjetojnë çdo ditë.

Dhe ndoshta ky është një nga portretet më të bukura të Forcave të Armatosura: **njerëz që shërbejnë për vendin, ndërsa ndërtojnë me dashuri të ardhmen e fëmijëve të tyre.**

KOLONEL (R) HYSNI GJERGJI
Agjencia e Industrisë së Mbrojtjes (AIM)

Security Action for Europe (SAFE) është një nga ndryshimet më të rëndësishme që Bashkimi Evropian ka ndërmarrë në fushën e riarmatosjes pas fillimit të luftës së Rusisë kundër Ukrainës. SAFE (siguria) është zgjedhur si akronimi i programit të riarmatosjes së Europës, më 19 mars 2025, pikërisht për të theksuar emergjencën e financimit të sigurisë për Europën. Lufta bëri të dukshme jo vetëm boshllëqet ushtarake, por edhe stoqe të pamjaftueshme municionesh, kohë të gjata prodhimi, varësi nga zinxhirë furnizimi jashtë Evropës dhe kapacitete të kufizuara për të rritur shpejt prodhimin në rast krize. Në mars 2025, Komisioni Evropian paraqiti *White Paper for European Defence 2030* dhe paketën *ReArm Europe/Readiness 2030*. Objektivi i përgjithshëm ishte krijimi i instrumenteve që mund të mobilizonin deri në rreth 800 miliardë euro investime në mbrojtje në disa vite. SAFE u konceptua si instrumenti më konkret i kësaj pakete me deri në 150 miliardë euro hua afatgjata të siguruara nga vetë Bashkimi Evropian përmes huamarrjes në tregjet financiare dhe më pas të transferuara te shtetet anëtare për investime urgjente në industrinë e luftës.

Rregullorja që krijoi SAFE u miratua nga Këshilli i Europës, më 27 maj 2025 dhe hyri në fuqi më 29 maj 2025. Ky afat shumë i shkurtër tregon urgjencën politike që shoqëroi instrumentin SAFE. SAFE nuk është grant klasik dhe as fond që shpërndan para falas, por mekanizëm kredie. Bashkimi Evropian merr hua me fuqinë e tij financiare dhe shtetet anëtare përfituese marrin kredi afatgjata, me kushte konkurruese, për të financuar plane kombëtare të investimeve në industrinë e luftës. Përfitimi kryesor është se shumë shtete, mund të sigurojnë financim më të lirë dhe më afatgjatë sesa do të arrinin të vetëm në treg. Në këtë kuptim SAFE është një mekanizëm financiar, por qëllimi i tij real është industrial dhe strategjik. Ai kërkon që kërkesa ushtarake të bashkohet, që porositë të bëhen në volum më të madh, që fabrikat evropiane të kenë kontrata shumëvjeçare dhe që standardet e ndryshme kombëtare të afrohen. Pra, SAFE përpiket të shndërrojë para publike në kapacitet prodhues, interoperabilitet dhe reziliencë industriale.

Në industrinë e mbrojtjes, paraja nuk e krijon menjëherë produktin. Një fabrikë municionesh, një linjë prodhimi raketash, një radar ose një sistem mbrojtjeje ajrore kërkon vite investimesh, furnitorë të specializuar, materiale energjetike, elektronikë, personel të certifikuar dhe kontrata të sigurta. Pa porosi afatgjata, kompanitë nuk kanë stimul të ndërtojnë kapacitete të reja. SAFE synon të japë pikërisht këtë parashikueshmëri.

Mekanizmi funksionon në katër hapa. Së pari, Komisioni Evropian siguron fondet përmes emetimit të obligacioneve të BE-së. Së dyti, shtetet anëtare paraqesin plane kombëtare të investimeve në mbrojtje ku përcaktojnë se për çfarë do të përdoren fondet. Së treti, Komisioni i vlerëson planet dhe Këshilli miraton asistencën financiare. Së katërti, nënshkruhet marrëveshja e huas dhe shtetet fillojnë prokurimet. Parimi bazë është prokurimi i përbashkët. Normalisht duhet të marrin pjesë të paktën dy vende, duke përfshirë të paktën një shtet anëtar përfitues të SAFE. Për një periudhë tranzitore u lejua edhe prokurimi nga vetëm një shtet anëtar, nëse kontrata ishte nënshkruar deri më 30 maj 2026, por me detyrimin për të kërkuar zgjerimin e përfitimit te partnerë të tjerë.

SAFE financon dy kategori të gjera. Kategoria e parë përfshin municionet dhe raketat, artilerinë, aftësitë tokësore luftarake, pajisjet e ushtarit dhe armët e këmbësorisë, dronët e vegjël dhe sistemet kundër dronëve, mbrojtjen e infrastrukturës kritike, kapacitetet kibernetike dhe mobilitetin ushtarak. Kategoria e dytë përfshin kapacitete më komplekse dhe më të ndjeshme teknologjiskisht siç janë: mbrojtja ajrore dhe kundër-raketore, kapacitetet detare sipërfaqësore dhe nënujore, dronë të klasave të tjera dhe anti-dron, transport ajror strategjik, furnizim në ajër, C4ISTAR, asete hapësinore, inteligjencë artificiale dhe luftë elektronike. Në parim, jo më shumë se 35 % e kostos së komponentëve të produktit final mund të vijë nga jashtë BE-së, vendeve EEA/EFTA dhe Ukrainës. Kjo do të thotë se të paktën rreth 65 për qind e vlerës së komponentëve duhet të gjenerohet brenda këtij ekosistemi. Për sistemet e kategorisë së dytë kërkohej edhe që kontraktori të ketë kontroll të mjaftueshëm mbi dizajnin, përshtatjen dhe evolucionin e produktit pa qenë i bllokuar nga kufizime të vendeve të treta. Ky është një koncept i rëndësishëm i sovranitetit teknologjik: nuk mjafton të blesh një sistem; duhet të kesh mundësi ta modifikosh, mirëmbash dhe zhvillosh në rast krize.

Përfituesit financiarë të drejtpërdrejtë të SAFE janë vetëm shtetet anëtare të Bashkimit Evropian. Deri në pranverën e vitit 2026, Këshilli i Europës kishte dhënë dritën jeshile për financim për 18 shtete anëtare, pas vlerësimit pozitiv të planeve të tyre kombëtare. Polonia mori alokimin më të madh të miratuar, rreth 43.7 miliardë euro, e ndjekur nga vende si Rumania me rreth 16.7 miliardë euro, Franca me rreth 15.1 miliardë dhe Italia me 14.9 miliardë. Këto shifra tregojnë se SAFE nuk është program simbolik. Në disa vende SAFE po bëhet një komponent themelor i ciklit të riarmatimit dhe të industrializimit të mbrojtjes. Megjithatë, harta e SAFE

“SAFE”, RIARMATOSJA E EUROPËS 2030 PAS KRIZËS SË SIGURISË

EUROPEAN UNION
STRONGER TOGETHER

SAFE

Security Action for Europe

EU instrument for strengthening European defence

NATO
STRONGER TOGETHER

WHAT IS IT?

- Financial instrument of the European Union for defence investment
- Supports joint procurement and the strengthening of military capabilities
- Part of the ReArm Europe / Readiness 2030 plan

KEY FACTS

- Up to **€150 billion** in loans
- Entered into force: **29 May 2025**
- Based on Regulation (EU) **2025/1106**
- Aims for rapid, large-scale investment

PRIORITY AREAS

- Ammunition and missiles
- Artillery and precision strike
- Land systems and military equipment
- Drones and counter-drones
- Air and missile defence
- Cybersecurity and electronic warfare
- Protection of critical infrastructure
- Military mobility
- C4ISTAR and space assets
- Naval capabilities

ALBANIA ON THE SAFE MAP

- Albania is a candidate country and an EU partner in security and defence
- It can participate in joint projects and joint procurement
- It is not a direct beneficiary of SAFE loans
- Value for Albania: industrial integration, standards, cooperation and new opportunities

PRODUCTION SECURITY INNOVATION FOR EUROPE

EUROPEAN DEFENCE INDUSTRY

DETERRENCE
RESILIENCE
SECURITY
STABILITY

A SAFER
MORE READY
MORE UNITED
EUROPE

HYBRID THREATS
CYBER ATTACKS
DISINFORMATION
SABOTAGE
INSTABILITY

WE DEFEND
OUR VALUES
TODAY AND TOMORROW

është më e gjerë se harta e 27 shteteve të BE-së. Ukraina dhe vendet EEA/EFTA mund të marrin pjesë në prokurimet e përbashkëta dhe industria e tyre trajtohet, në kushtet e rregullores, shumë më afër industrisë së Bashkimit. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për Ukrainën, sepse e lidh gradualisht bazën industriale të saj të mbrojtjes me atë evropiane dhe e shndërron eksperiencën e luftës në një faktor të drejtpërdrejtë të zhvillimit industrial evropian. Përtej këtij rrethi ekziston një brez partnerësh, me vendet në proces aderimi, vendet kandidatë dhe potencialisht kandidatë, si edhe shtetet që kanë Partneritet Sigurie dhe Mbrojtjeje me BE-në. Këto vende mund të marrin pjesë në prokurime të përbashkëta dhe të kontribuojnë në kërkesën e agreguar.

Ky model ka edhe dimension gjeopolitik. SAFE nuk është vetëm përgjigje ndaj Rusisë, por edhe instrument për të reduktuar varësitë strategjike, për të krijuar rezerva prodhuese brenda Evropës dhe për të forcuar aftësinë e kontinentit për të vepruar edhe kur zinxhirët globalë të furnizimit janë të ndërprerë. Në këtë kuptim, industria e mbrojtjes po trajtohet si infrastruktura kritike e shekullit XXI. Fabrikat e municioneve, sistemet e komunikimit, radarët, kapacitetet e luftës elektronike, prodhimi i eksplozivëve dhe i motorëve raketorë po marrin të njëjtën rëndësi strategjike që dikur kishin energjia, portet ose hekurudhat.

Pikërisht këtu SAFE bëhet relevant për Ballkanin Perëndimor. Shqipëria ndodhet në një pozicion të veçantë të hartës së SAFE. SAFE nuk i jep Shqipërisë një linjë kredie kombëtare të ngjashme me atë që kanë marrë Polonia, Rumania apo Franca. Por kjo nuk do të thotë se Shqipëria është jashtë instrumentit. Shqipëria ka dy porta hyrëse politike. E para është statusi i vendit kandidat për anëtarësim në BE. E dyta është Partneriteti i Sigurisë dhe Mbrojtjes BE-Shqipëri, i nënshkruar më 18 dhjetor 2024. Ky partneritet e vendos Shqipërinë në grupin e vendeve që, sipas SAFE, mund të marrin pjesë në prokurime të përbashkëta me shtete anëtare. Ai ndërton mbi një marrëdhënie tashmë të thellë: Shqipëria është anëtare e NATO-s, kontribuon në misionet dhe operacione të BE-së dhe ka ruajtur nivel shumë të lartë të harmonizimit me politikën e jashtme dhe të sigurisë së Bashkimit. Në praktikë kjo do të thotë se Shqipëria mund të bashkohet me një shtet anëtar ose grup shtetesh në një projekt të përbashkët për pajisje, municione, dronë, mbrojtje ajrore, mjete tokësore, kapacitete kibernetike ose fusha të tjera të lejuara nga SAFE. Vlera për Shqipërinë është e dyfishtë. Në aspektin ushtarak, ajo mund të hyjë në porosi me volum më të madh, të marrë produkte të standardizuara me aleatë evropianë dhe të ulë kostot e ciklit jetësor. Në aspekt industrial, ajo mund të kërkojë hyrje në zinxhirët e furnizimit që do të krijohen rreth këtyre kontratave.

Rregullorja SAFE, në nenin 17, parashikon që BE-ja mund të lidhë marrëveshje dypalëshe ose shumëpalëshe me vendet kandidatë dhe partnerët e sigurisë për të hapur më tej kushtet e pranueshmërisë për kompanitë, nënkontraktorët, infrastrukturën dhe komponentët e tyre. Deri në shtator 2026, burimet publike zyrtare të konsultuara nuk tregojnë se Shqipëria ka përfunduar një marrëveshje të tillë specifike të nenit 17, të ngjashme me marrëveshjen e arritur me Kanadanë. Prandaj Shqipëria është politikisht brenda hartës së SAFE, por integrimi industrial i plotë mbetet një hap që duhet negociuar. Nëse Shqipëria e sheh SAFE vetëm si program për blerjen e armëve, do të përfitojë pak. Nëse e sheh si portë për integrimin e industrisë së mbrojtjes në tregun evropian, mund të krijojë efekt shumë më afatgjatë. Për një vend me industri të re ose në rindërtim, strategjia më realiste nuk është prodhimi i platformave të mëdha nga zero, por specializimi në pjesë dhe segmente ku është e mundshme. Pozicioni gjeografik i jep vlerë Shqipërisë. Portet, korridoret

e transportit, lidhja me Adriatikon, roli në krahun juglindor të NATO-s dhe afërsia me tregjet e Ballkanit mund ta bëjnë vendin relevant për mobilitetin ushtarak dhe logjistikën e mbrojtjes. SAFE e përfshin mobilitetin ushtarak dhe mbrojtjen e infrastrukturës kritike ndër prioritetet e tij. Kjo krijon hapësirë që Shqipëria të mos shihet vetëm si konsumator pajisjesh, por si njeje logjistike dhe industriale në arkitekturën e re evropiane të mbrojtjes. Për Shqipërinë, SAFE duhet parë si një dritare strategjike, pasi Evropa po hyn në një cikël investimesh afatgjata ku kontratat që nënshkruhen sot do të përcaktojnë zinxhirët e furnizimit për një ose dy dekada. Kompanitë dhe vendet që hyjnë tani në këto zinxhirë do të kenë avantazh, ndërsa ato që mbeten jashtë do të përballen më vonë me barriera standardesh, certifikimesh dhe kapacitetesh.

Hapi i parë për Shqipërinë duhet të jetë krijimi i një harte kombëtare të kapaciteteve industriale të mbrojtjes. Nuk mjafton të deklarohet se ekziston industri ushtarake, por duhet të dihet saktësisht çfarë mund të prodhohet, në çfarë sasive, me çfarë standardi NATO/BE, me çfarë varësie nga lëndët e para të huaja dhe me çfarë kapaciteti për të mbrojtur informacionin e klasifikuar. Kjo hartë duhet të përfshijë edhe kompani civile që mund të hyjnë në sektorin e mbrojtjes, si mekanikë, elektronikë, software, metalurgji, optikë, telekomunikacion, energji dhe logjistikë.

Hapi i dytë duhet të jetë diplomacia industriale, pasi Shqipëria duhet të identifikojë shtetet anëtare me të cilat ka interes për projekte të përbashkëta, për shembull Italia, Kroacia, Greqia, Rumania, Bullgaria ose vende të tjera të Evropës Qendrore dhe Lindore, të cilat kanë të drejtën të kërkojnë përfshirjen e kompanive shqiptare si nënkontraktorë, furnitorë ose qendra mirëmbajtjeje.

Hapi i tretë është negociimi me BE-në për një nivel më të avancuar të pjesëmarrjes industriale sipas nenit 17 të SAFE. Një marrëveshje e tillë do të kishte rëndësi shumë më të madhe sesa një kontratë e vetme, sepse do të përcaktonte kushtet me të cilat kompanitë dhe produktet shqiptare mund të hyjnë në prokurimet e financuara nga SAFE. Për këtë do të kërkohej standarde të larta të kontrollit të pronësisë, sigurisë së informacionit, kontrollit të investimeve të huaja, sigurisë së zinxhirit të furnizimit dhe mbrojtjes së teknologjisë.

Hapi i katërt është lidhja e politikës së mbrojtjes me procesin e integritetit evropian. Në korrik 2026 Shqipëria filloi mbylljen e kapitujve të parë negociues dhe tashmë i ka hapur të 33 kapitujt. Në këtë fazë, afrimi me standardet evropiane duhet të përdoret për të harmonizuar edhe sistemin e licencimit, kontrollit të eksporteve, prokurimit, sigurisë industriale dhe produkteve me përdorim të dyfishtë. Sa më afër të jetë kuadri shqiptar me atë të BE-së, aq më i ulët bëhet “perceptimi i riskut” që një kompani evropiane ka për një partner shqiptar.

Në përfundim, SAFE është më shumë se një fond prej 150 miliardë eurosh, ai është mekanizëm përmes të cilit Bashkimi Evropian po fillon të ndërtojë një ekonomi të mbrojtjes në shkallë kontinentale. Ai bashkon financimin, kërkesën operationale ushtarake, standardizimin, politikën industriale dhe partneritetet gjeopolitike në një instrument të vetëm. Për shtetet anëtare ai ofron kredi dhe kapacitet blerës, ndërsa për partnerët si Shqipëria ai ofron hyrje në një arkitekturë të re bashkëpunimi. Pozicioni i Shqipërisë është brenda rrethit politik të SAFE, por ende jo brenda bërthamës së tij financiare dhe industriale. Nëse kjo bëhet shpejt, SAFE mund të shndërrohet nga një program evropian që Shqipëria nuk ka akses, në një instrument që ndikon drejtpërdrejt në modernizimin e Forcave të Armatosura, zhvillimin e industrisë së mbrojtjes dhe pozicionimin e vendit në arkitekturën e sigurisë evropiane të dekadës së ardhshme.

NËNKOLONEL ALFONS QORLLARI, një jetë në shërbim të dijes, uniformës dhe brezave

Rrugëtimi i nënkolonel Alfons Qorllarit në Forcat e Armatosura nuk ishte thjesht një karrierë e ndërtuar mbi detyrat dhe përgjegjësitë e uniformës. Ishte një udhëtim i lidhur ngushtë me dijen, përgatitjen profesionale dhe bindjen se një ushtarak i mirë nuk pushon së mësuari dhe se përvoja merr kuptim të plotë vetëm kur u përcillet të tjerëve.

Në vite, ai kërkoi vazhdimisht të zgjeronte horizontin e tij profesional. Kurset, specializimet dhe trajnimet e zhvilluara brenda dhe jashtë vendit nuk ishin thjesht pjesë e një dosjeje karriere. Ato u bënë pjesë e formimit të një ushtaraku që e kuptonte profesionin si një proces të vazhdueshëm përmirësimi dhe përgjegjësie.

Por ndoshta një nga dëshmitë më të rëndësishme të punës së tij është ajo që nuk matet me dokumente.

Është gjurma te njerëzit.

Në rolin e pedagogut dhe instruktorit, nënkolonel Alfons Qorllari pati mundësinë të ndikojë te ata që vinin pas tij. Në auditorë, në kurse, në mjediset e përgatitjes profesionale, ai nuk përcolli vetëm njohuri. Përcolli një mënyrë të menduarit për profesionin ushtarak, me seriozitet, disiplinë, përgatitje dhe përgjegjësi.

Një pedagog nuk lë pas vetëm leksione.

Lë pyetje.

Lë këshilla.

Lë një mënyrë të re për ta parë profesionin.

Dhe mbi të gjitha, lë te brezi i ri diçka nga vetja.

Kjo është arsyeja pse ndarja e një ushtaraku që ka kaluar një pjesë të rëndësishme të jetës së tij duke përgatitur të tjerët, ndihet ndryshe. Sepse mungesa e tij nuk është vetëm një vend bosh në radhët e kolegëve. Është edhe një zë që nuk do të dëgjohet më në ato hapësira ku dikur flitej për profesionin, përgjegjësinë dhe përgatitjen.

NJERIU PAS UNIFORMËS

Pas çdo uniforme është një njeri. Një njeri me ëndrra, përpjekje, vështirësi, miqësi dhe kujtime. Dhe ndoshta ky është dimensionin që koha e zbulon më qartë.

Kur një koleg largohet përgjithmonë, mbeten në kujtesë jo vetëm detyrat që ka kryer, por edhe mënyra se si i ka kryer. Mbetet fjala e thënë në momentin e duhur, këshilla e dhënë një kolegu të ri, korrektësia në punë, përkushtimi ndaj një detyre, marrëdhënia me njerëzit.

Janë pikërisht këto detaje të vogla që, me kalimin e kohës, bëhen kujtime të mëdha.

Për Alfons Qorllarin, kujtesa do të vijojë të jetojë në shumë njerëz që kanë ndarë me të një pjesë të rrugës profesionale. Në kolegë, në ish-kursantë, në ushtarakë që kanë marrë prej tij një njohuri, një orientim apo një shembull.

Dhe kjo është një nga trashëgimitë më të çmuara që mund të lërë një ushtarak:

të vazhdojë të jetë i pranishëm përmes njerëzve që ka ndihmuar të formohen.

NJË GJURMË QË NUK MBYLLET ME NJË PËRSHËNDETJË

Uniforma ka një kohë. Detyra ka një fillim dhe një përfundim. Por ajo që njeriu i jep institucionit dhe njerëzve me të cilët punon, nuk matet me kalendar.

Në këtë kuptim, jeta profesionale e nënkolonel Qorllarit nuk përfundon me largimin e tij fizik.

Ajo vazhdon në dijet e përcjella, në brezat e përgatitur, në kujtimet e kolegëve dhe në historinë e vogël, por të rëndësishme, të njerëzve që kanë shërbyer në Forcat e Armatosura.

Çdo brez ushtarakësh ndërtohet edhe mbi punën e atyre që kanë qenë para tij.

Disa lënë pas emra në dokumente. Disa lënë fotografi. Disa lënë tituj e grada.

Por më të çmuarit lënë njerëz më të përgatitur se sa i gjetën. Kjo është një trashëgimi që nuk zbehet.

KUJTIMI SI FORMA MË E BUKUR E MIRËNJOHJES

Në ditë të tilla, fjalët duken gjithmonë të pamjaftueshme. Asnjë fjali nuk mund ta zbusë dhimbjen e familjes, miqve dhe kolegëve. Asnjë shkrim nuk mund ta përmbledhë një jetë të tërë.

Por kujtimi ka një forcë të veçantë. Ai e mban njeriun pranë edhe atëherë kur prania e tij nuk është më fizike.

Prandaj, sot, emri i **nënkolonel Alfons Qorllarit** kujtohet me respekt në radhët e Forcave të Armatosura.

Kujtohet ushtaraku që iu përkushtua profesionit. Kujtohet pedagogu që ndau dijen me të tjerët. Kujtohet kolegu me të cilin u ndanë bashkë vite pune.

Dhe kujtohet njeriu, sepse përtej çdo detyre e çdo uniforme, është pikërisht njeriu ai që mbetet në kujtesë.

Një ushtarak mund të largohet nga radhët, por shërbimi i tij mbetet pjesë e historisë së institucionit.

PËRSHËNDETJA E FUNDIT

Forcat e Armatosura i dhanë lamtumirën njërit prej njerëzve që e lidhi jetën e tij profesionale me dijen, përgatitjen dhe shërbimin.

Në heshtjen e kësaj lamtumire, mbetet mirënjohja për rrugën e bërë dhe respekti për gjithçka që la pas.

Familjes së nënkolonel Alfons Qorllarit i shprehim ngushëllimet më të sinqerta.

Kolegëve dhe bashkëpunëtorëve të tij, respektin për njeriun me të cilin ndanë një pjesë të rëndësishme të jetës profesionale.

Dhe brezave që patën mundësinë të mësojnë prej tij, kujtimin e një pedagogu që e pa dijen si pjesë të shërbimit.

U prehtë në paqe.

Emri i tij mbetet në kujtesën e Forcave të Armatosura.

Nderim për jetën, shërbimin dhe gjurmën e tij.

Në 25-vjetorin e 11 Shtatorit, një urë e fuqishme kujtese dhe solidariteti u ngrit në Teatrin Kombëtar të Operas dhe Baletit, ku komuniteti amerikan në Shqipëri dhe miqtë e tij shqiptarë u mbledhën për të nderuar 2 977 jetët e humbura në tragjedinë e 11 shtatorit 2001.

Përmes tingujve të “Requiem for the Living”, vepër e kompozitorit amerikan Dan Forrest, muzika u shndërrua në gjuhën e dhimbjes, kujtesës dhe shpresës, një homazh për ata që nuk janë më, për heronjtë që u përballën me rrezikun dhe për familjet që e kanë mbartur këtë dhimbje për një çerek shekulli.

Pas ngjarjeve tragjike të 11 shtatorit 2001, kujtesa u rikthye përmes muzikës. Në Teatrin Kombëtar të Operas dhe Baletit, amerikanë dhe shqiptarë u mbledhën për koncertin vokal-simfonik “Requiem for the Living”, një vepër e kompozitorit amerikan Dan Forrest, kushtuar jetës, humbjes dhe kujtesës njerëzore.

Në këtë përvjetor të 25-të, muzika mori përsipër të përcillte atë që fjalët shpesh nuk mund ta shprehin, dhimbjen për mijëra jetë të humbura dhe respektin për njerëzit që u përballën me rrezikun në orët më të vështira.

Koncerti, i zhvilluar më 11 shtator, solli në skenë Orkestrën Simfonike të Forcave të Armatosura, në një bashkëpunim që i dha kësaj mbrëmjeje edhe një dimension të veçantë institucional e njerëzor. Nën drejtimin e Bujar Llapaj, me drejtuesit artistikë Arben Skënderi dhe Edmond Tullumani, muzika u shndërrua në një gjuhë të përbashkët kujtese dhe solidariteti.

Në interpretim morën pjesë solistët Josif Gjipali, Kastriot Tusha, Ramona Tullumani, Erland Hasa, Klara Gorançi dhe Diego Zelka, duke i dhënë veprës një dimension të fuqishëm vokal dhe emocional.

25 vjet nga një mëngjes që ndryshoi historinë

Në orën 8:46 të mëngjesit, 25 vjet më parë, avioni i parë goditi Kullën Veriore të Qendrës Botërore të Tregtisë në Nju Jork. Pasuan sulmet që morën mijëra jetë në Nju Jork, Virxhinia dhe Pensilvani.

Në këtë përvjetor, komuniteti i Ambasadës së Shteteve të Bashkuara në Tiranë mbajti një moment heshtjeje në nderim të 2 977 jetëve të humbura më 11 shtator 2001, mes tyre edhe tre shqiptaro-amerikanë.

“Ne kujtojmë çdo jetë të humbur. Nderojmë punonjësit e shërbimeve të emergjencës të cilët u vunë përballë rrezikut dhe familjet që e kanë mbartur këtë dhimbje prej një çerek shekulli”, - u shpreh E Ngarkuara me Punë Nancy VanHorn.

Këto fjalë e vendosën mbrëmjen në thelbin e saj, përtej numrave, statistikave dhe përmasave historike të tragjedisë, qëndrojnë 2 977 jetë njerëzore, familje, ëndrra dhe histori që u ndërprejnë në një mëngjes shtatori.

Një kujtim që lidh dy vende

“Requiem for the Living” në Tiranë nuk ishte vetëm një koncert përkujtimor. Ai solli në vëmendje edhe një kapitull të veçantë të solidaritetit mes Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara.

Një homazh i ngjashëm ishte zhvilluar në Shqipëri në vitin 2002, vetëm një vit pas sulmeve terroriste. Në atë kohë, Shqipëria qëndroi pranë popullit amerikan në një nga momentet më të vështira të historisë së tij moderne.

Njëzet e pesë vjet më pas, ajo kujtesë u rikthye në të njëjtin vend, përmes një vepre muzikore që e zhvendos fokusin nga tragjedia drejt nderimit të jetës.

Prania e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Orkestrës Simfonike të Forcave të Armatosura në këtë aktivitet përcolli një mesazh të qartë të solidaritetit dhe miqësisë së qëndrueshme me Shtetet e Bashkuara.

Në këtë kuptim, skena e Teatrit Kombëtar të Operas dhe Baletit u bë për një mbrëmje një hapësirë, ku kujtesa

“REQUIEM FOR THE LIVING”
25 VJET MË PAS, MUZIKA BËHET
HOMAZH PËR JETËT E HUMBURA

historike, arti dhe miqësia mes dy vendeve u takuan në një gjuhë të vetme: atë të muzikës.

Muzika si kujtesë

Titulli i veprës, “Requiem for the Living” – “Requiem për të Gjallët”, mbart në vetvete një kuptim të veçantë. Nuk është vetëm një përkujtim për ata që nuk janë më, por edhe një reflektim mbi ata që mbetën, mbi familjet që vazhduan jetën duke mbartur humbjen dhe mbi detyrimin njerëzor për të mos e lënë kujtesën të zbehet.

Nëpërmjet tingujve të orkestrës dhe zërave të solistëve, mbrëmja solli një atmosferë të përmbajtur, solemne dhe njerëzore. Ishte një moment për të ndaluar, për të kujtuar dhe për të nderuar.

Në këtë përvjetor të 25-të, Shqipëria iu bashkua edhe një herë kujtesës amerikane, duke përcjellë përmes artit një mesazh solidariteti që nuk ka nevojë për shumë fjalë.

Sepse disa data nuk janë thjesht pjesë e kalendarit. Ato

bëhen pjesë e kujtesës kolektive.

Dhe 11 shtatori është një prej tyre.

Një kujtesë që na bashkon, një miqësi që nuk shuhet

Ne, kujtojmë 2 977 jetë të humbura dhe nderojmë çdo njeri që u përball me rrezikun në ato orë të errëta. Por kujtesa nuk është vetëm kthim pas; ajo është edhe një premtim për të ardhmen. Shqipëria do të vijojë të qëndrojë pranë Shteteve të Bashkuara, si mike, aleate dhe partnere e palëkundur, duke e konsideruar miqësinë dhe aleancën mes dy vendeve një lidhje të çmuar, të ndërtuar mbi besimin, solidaritetin dhe vlerat e përbashkëta. Sepse disa miqësi nuk i zbeh koha dhe disa aleanca nuk maten vetëm në ditët e mira, por dëshmohen duke qëndruar bashkë në çdo kohë.

25 vjet më pas, Kujtojmë, Nderojmë dhe Qëndrojmë Bashkë.

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ

Kur heshtja bëhet më e fortë se britma

Ka heshtje që janë bosh. Ka heshtje që fshehin frikën. Por ka edhe një heshtje tjetër... Ajo që lind përpara torturës, përpara vdekjes, përpara armikut dhe bëhet më e fortë se çdo britmë. E tillë ishte heshtja e Mihal Laze Davidhit. Në atë heshtje ishte zëri i një populli. Ishte zëri i Lumthit, i Myzeqesë, i shtëpive që kishin hapur dyert për luftëtarët e lirisë. Ishte zëri i shokëve që luftonin në male, i familjeve që prisnin me ankth, i nënave që luteshin që bijtë të ktheheshin gjallë. Por mbi të gjitha, ishte zëri i ndërgjegjes së një njeriu që e kishte kuptuar se disa gjëra në jetë nuk mund të shiten, nuk mund të mohohen dhe nuk mund të tradhtohen. Liria ishte njëra prej tyre.

Mihal Laze Davidhi lindi në vitin 1919, në fshatin Lumth të Myzeqesë, në një familje të thjeshtë, por të pasur me një pasuri që nuk matej me tokë e me para: me dashuri për atdheun dhe me traditë patriotike. Babai i tij, Laze, kishte marrë pjesë në përpjekjet patriotike të kohës dhe shtëpia e familjes Davidhi kishte qenë strehë për njerëz që luftonin për lirinë e vendit. Në atë shtëpi, Mihali mësoi mësimin e parë të jetës: Atdheu nuk është vetëm vendi ku lind. Atdheu është edhe ajo që je i gatshëm të bësh për të. Dhe erdhi dita kur ky mësim duhej vënë në provë.

Kur pushtimi fashist rëndoi mbi Shqipërinë, Mihali nuk qëndroi mënjane. Ende i ri, ai u lidh me Lëvizjen Antifashiste Nacionalçlirimtare. Shtëpia e tij u kthye përsëri në një bazë të luftës, duke vazhduar një traditë që familja e kishte mbajtur gjallë. Mihali kaloi nga fjala te vepra. Nga ndjenja te sakrifica. Nga dëshira për liri te lufta për të. U rreshtua në njësitin territorial të Lumthit dhe, më 11 maj 1943, u bashkua me çetën partizane të Myzeqesë. Që nga ajo ditë, jeta e tij mori tjetër udhë. Rrugët e zakonshme të djalit të ri mbetën pas. Përpara tij ishin malet, netët e ftohta, pritjet në heshtje, përplasjet me armikun dhe rreziku që mund të vinte në çdo çast.

Por Mihali nuk u tërhoq. Ai kishte zgjedhur anën e tij. Anën e lirisë. Armiku e dinte se pas çdo luftëtari qëndronte një popull. Prandaj kërkoi të godiste edhe familjen. Shtëpia Davidhi u vu në shënjestër. U bënë përpjekje të vazhdueshme për kapjen e Mihalit. Por sa herë që rreziku afrohej, populli e mbronte. E strehoi. E ushqente. E përcillte. E ruante. Sepse në atë kohë, të strehoje një partizan nuk ishte thjesht të hapje një derë. Ishte të hapje zemrën ndaj rrezikut. Dhe Myzeqeja e bëri këtë. Mihali ishte bërë biri i saj.

Partizanët janë në gjirin e popullit...

Pastaj erdhi 5 shtatori i vitit 1943. Një datë që për shumë njerëz mund të ishte vetëm një ditë kalendarike. Për familjen Davidhi dhe për Myzeqenë, ajo u kthye në një plagë që koha nuk e fshiu. Gjatë luftimeve me forcat fashiste italiane, në bashkëpunim me mercenarë të zonës të komanduar nga Isa Toska, Mihali u kap në befasi. E kapën trupin e tij. Por nuk mundën të kapnin shpirtin. E lidhën. E torturuan. E kërcënuan.

Kërkuan prej tij emrat e shokëve, vendet ku strehoheshin partizanët, bazat e luftës. Kërkuan që ai të tradhtonte. Por Mihali heshti. Një torturë. Një heshtje. Një tjetër torturë. Përsëri heshtje. Armiku kërkonte një emër. Mihali nuk dha asnjë. Kërkonte një adresë. Mihali nuk tregoi asgjë. Kërkonte një shok. Mihali nuk tradhtoi askënd. Atëherë ndodhi diçka që torturuesit nuk e kuptuan: trupi i Mihalit po mposhtej nga dhuna, por shpirti i tij po fitonte mbi ta.

Sepse ka çaste kur njeriu nuk matet më me forcën e trupit. Matet me atë që është në gjendje të mbrojë kur gjithçka tjetër po i merret. Dhe Mihali mbrojti besën. Mbrojt shokët. Mbrojt familjen. Mbrojt luftën. Mbrojt idealin e lirisë. Në ato çaste të tmerrshme, fjalët e tij u bënë më të forta se tortura. Ai u tha pushtuesve dhe bashkëpunëtorëve të tyre: “Partizanët janë në gjirin e popullit. Bazat partizane janë në çdo shtëpi të popullit të ndershëm që lufton për liri”.

Kjo nuk ishte thjesht përgjigje. Ishte sfidë. Ishte besë. Ishte një dëshmi e fuqisë morale të njeriut përballë dhunës.

MIHAL LAZE DAVIDHI, njeriu që nuk foli përpara torturave

Armiku kërkonte të dinte se ku ishte lufta. Mihali i tregoi se lufta nuk kishte një adresë. Ajo ishte në zemrën e popullit. Ishte në Lumth. Ishte në Myzeqe. Ishte në çdo shtëpi që nuk pranoi të përkulej. Ishte në çdo nënë që i dha birin Atdheut. Ishte në çdo djalë që mori pushkën. Ishte në çdo zemër që besonte se Shqipëria duhej të ishte e lirë.

Mihali ra. Por ajo që kishte mbrojtur nuk ra bashkë me të. Më 5 shtator 1943, ai dha jetën. Ishte ende i ri. Por disa jetë nuk maten me vitet. Maten me gjurmën që lënë. Dhe gjurma e Mihalit është e thellë.

Kujtimi i dëshmorit, nderohet

Ai prehet sot në Varrezat e Dëshmorëve të bashkisë Lushnjë, mes atyre që dhanë jetën për Atdheun. Me vendimin nr. 74, datë 25 tetor 1971, të Komitetit Ekzekutiv të rrethit të Lushnjës, Mihal Laze Davidhi u shpall “Dëshmor i Atdheut”. Ky status u konfirmua edhe nga Komisioni Qendror i Statusit të Dëshmorit të Atdheut, me vendimin nr. 13, datë 2 shtator 2003.

Ai u nderua me Dekoratën e Trimërisë, të Çlirimit dhe të Kujtimit. Por ndoshta nderimi më i madh nuk është një dekoratë. Nuk është një vendim. Nuk është as një pllakë përkujtimore. Nderimi më i madh është kujtesa e njerëzve. Dhe Myzeqeja nuk e ka harruar. Çdo 5 shtator, kujtimi kthehet tek Mihali. Kthehet tek Lumthi. Kthehet tek ajo shtëpi e thjeshtë ku u rrit një djalë që mësoi të donte Atdheun. Kthehet tek dita kur ai mori rrugën e luftës. Dhe kthehet tek ajo ditë e kobshme kur një trup i ri u shua, por një emër mbeti përgjithmonë.

Amaneti i një dëshmori

Sot, pas kaq vitesh, mund të pyesim: Çfarë mbeti nga Mihal Davidhi? Mbeti emri. Mbeti kujtimi. Mbeti shembulli. Por mbi të gjitha, mbeti qëndresa. Në një kohë kur shumë gjëra mund të harrohen, shembulli i tij na kujton se njeriu ka çaste kur duhet të zgjedhë midis jetës së vet dhe detyrës ndaj të tjerëve. Mihali zgjodhi të tjerët. Zgjodhi shokët. Zgjodhi popullin. Zgjodhi Atdheun. Dhe për këtë zgjedhje pagoi çmimin më të lartë. Jetën.

Prandaj sot, kur përulemi para kujtimit të tij, nuk përulemi vetëm para një varri. Përulemi para një ideali. Para një brezi që besonte se liria ishte më e shtrenjtë se jeta. Para një djalë nga Lumthi që, përballë torturës, nuk kërkoi mëshirë. Nuk kërkoi shpëtim. Nuk kërkoi të jetonte duke tradhtuar. Ai zgjodhi të qëndronte. Dhe qëndroi.

Emër i shkruar në ndërgjegjen e popullit

Ka emra që shkruhen në gur. Ka emra që shkruhen në libra. Por ka emra që shkruhen në ndërgjegjen e një populli. I tillë është emri i Mihal Laze Davidhit. Mund të kalojnë vitet. Mund

të ndryshojnë brezat. Mund të zbehen fotografitë. Mund të heshtin rrugët e vjetra. Por për sa kohë që në Myzeqe do të ketë njerëz që kujtojnë, për sa kohë që në Lumth do të flitet për bijtë që dhanë jetën, për sa kohë që një njeri do të vendosë një tufë lulesh mbi varrin e një dëshmori, Mihali nuk do të jetë i vdekur. Sepse dëshmorët nuk jetojnë vetëm në varre. Ata jetojnë në kujtesë. Dhe Mihal Davidhi jeton në kujtesën e Myzeqesë si ai djalë i ri që, kur armiku i kërkoi të fliste, zgjodhi të heshtte. Kur i kërkuan të tradhtonte, zgjodhi të qëndronte. Kur i morën gjithçka, ai ruajti të vetmen gjë që nuk mund t’ia merrnin: dinjitetin.

Prandaj, para emrit të tij, koha nuk ka çfarë të thotë tjetër veçse: Nderim!

Dhe para kujtimit të tij, brezat duhet të përsërisin: U prehsh në paqe, bir i Lumthit. U prehsh në paqe, bir i Myzeqesë. Emrin ta mori historia, por kujtimin ta ruajmë ne.

Mihal Laze Davidhi - ra për lirinë, por nuk u mposht.

AI-ja për të Mirën e Përbashkët: Si e përdor OKB-ja Inteligjencën Artificiale për të avancuar të drejtat e njeriut

Për Arin, një djalë gjashtëvjeçar me vështirësi në të nxënë në Xhamajkë, inteligjenca artificiale (IA) hapi derën drejt diçkaje që shumë fëmijë e marrin si të mirëqenë: leximit të një libri në gjuhën e tij amtare. Mijëra kilometra larg, minatorët e arit në Etiopi po u nënshtrohen kontrolleve më të shpejta për tuberkulozin, ndërsa komunitetet anembanë botës po thithin ajër më të pastër falë zbulimit më të shpejtë të rrjedhjeve të metanit.

Nëpër agjenci të ndryshme, OKB-ja po zbaton mjete të inteligjencës artificiale për të ndihmuar në promovimin e paqes, sigurisë dhe të drejtave të njeriut, duke udhëhequr njëkohësisht debatin global mbi qeverisjen e inteligjencës artificiale.

Gjashtëvjeçari Ari në Xhamajka ka vështirësi në të nxënë, të cilat ia vështirësojnë studimin, por tani teknologjia e inteligjencës artificiale po i konverton tekstet ekzistuese shkollore në formate interaktive të personalizuar sipas nevojave të tij.

“Ndikimi i vërtetë është se çfarë do të thotë kjo për fëmijët”, - tha për UN News, Pia Rebello Britto, Drejtoresha Globale e Arsimit dhe Zhvillimit të Adolehentëve në UNICEF. “Ka shembuj të panumërt si ai i Arit, që tregojnë se çfarë bëhet e mundur kur mësimi dixhital është projektuar për të arritur çdo fëmijë”.

Për UNICEF-in, zbatimi i inteligjencës artificiale do të thotë vendosja e komuniteteve që mbështet në qendër të procesit të zhvillimit të teknologjisë.

Agjencia punoi me grupet e avokimit për të hartuar iniciativën e saj Tekste Shkollore Dixhitale të Aksesueshme për të Gjithë (ADT), e cila trajton një pengesë të vazhdueshme në arsimin global: materiale mësimore të paarritshme për gati 240 milionë fëmijë në mbarë botën që jetojnë me aftësi të kufizuara.

Ndërsa programi ekzistonte para rritjes së shpejtë të inteligjencës artificiale, versioni i sotëm i ndihmuar nga inteligjenca artificiale tani vepron në 17 vende, duke arritur gati dy milionë fëmijë, me qëllim zgjerimin në 50 vende deri në vitin 2030. Gjashtë vende tashmë janë bashkuar këtë vit.

Frenimi i emetimeve të metanit

Metani është një nga gazrat që kontribuojnë në ngrohjen globale.

“Çdokush – çdo individ apo qytetar kudo në botë që shqetësohet për ndryshimet klimatike – duhet të jetë i interesuar për ngadalësimin e ngrohjes globale; ndërsa ndalimi i rrjedhjeve të metanit shërben si freni i emergjencës”, - tha Martin Krause, Drejtor i Divizionit për Ndryshimet Klimatike në UNEP.

Duke përdorur të dhëna satelitore për të zbuluar rrjedhje të mëdha të metanit dhe për të njoftuar qeveritë e kompanitë,

Programi i OKB-së për Mjedisin (UNEP) ka ndihmuar në parandalimin e emetimeve të metanit në një sasi të barabartë me atë që do të shkaktonin 24 milionë makina me benzinë, që nga viti 2024.

Ky është viti kur UNEP nisi Sistemin e Alarmit dhe Reagimit ndaj Metanit (MARS), i cili përdor inteligjencën artificiale (Artificial Intelligence - AI) për të analizuar të dhënat nga 30 satelitë me qëllim identifikimin e reve të gazit metan.

Meqenëse inteligjenca artificiale është 12 deri në 15 herë më e shpejtë dhe më e saktë se njerëzit në zbulimin e rrjedhjeve të metanit, UNEP ka lëshuar 7 500 alarme, duke nxitur 42 masa për reduktimin e emetimeve gjatë dy viteve të fundit, tha z. Krause.

Kompanitë shpesh ndërmarrin veprime të menjëhershme për të trajtuar këto rrjedhje, tha z. Krause, sepse alarmet i ndihmojnë ato të shmangin humbjen e produktit – një situatë ku përfitojnë si kompanitë, ashtu edhe mjedisi.

Metani jo vetëm që është 80 herë më i fuqishëm se dioksidi i karbonit në ngrohjen e atmosferës, por ndalimi i rrjedhjeve të tij redukton gjithashtu përhapjen e smogut të dëmshëm, i cili mund të shkaktojë sëmundje të rrugëve të frymëmarrjes.

“Këtu nuk bëhet fjalë për OKB-në që krijon një grup pune, diskuton një problem dhe mban një mbledhje. Këto janë veprime konkrete”, - tha z. Krause. “Kjo po ndodh pikërisht tani, ndërsa ne flasim”.

Shqyrtimi i tuberkulozit

Me ndihmën e Organizatës Botërore të Shëndetësisë (OBSH) të OKB-së, vendet në zhvillim po përdorin inteligjencën artificiale për të analizuar rrezet X të kraharorit për shenja të tuberkulozit (TB), duke lejuar shqyrtime më të shpejta në zonat me më pak specialistë.

“Po i ndihmon vërtet njerëzit të kalojnë nëpër llojin e kaskadës diagnostikuese drejt trajtimit shumë më shpejt”, - tha për UN News Dr. Vanessa Veronese, një shkencëtare në Programin Special të OBSH-së për Kërkim dhe Trajnim në Sëmundjet Tropikale.

Diagnoza e hershme gjithashtu do të thotë më pak njerëz infektivë në komunitet, duke zvogëluar transmetimin e mëtejshëm - një hap vendimtar drejt eliminimit të TB.

Dr. Veronese vuri në dukje Etiopinë, ku minatorët e arit përballen me një rrezik në rritje të prekjes nga TB për shkak të ekspozimit ndaj pluhurit dhe silicës.

Teknologjia pas diagnozës së hershme quhet zbulim i ndihmuar nga kompjuteri (CAD).

Ndër përfitimet kryesore të CAD është se gjeneron shumë shpejt një rezultat të gjasave të TB-së, duke ndihmuar radiologët e mbingarkuar në mjedise me burime të pakta, gjë që është e rëndësishme sepse shumë vdesin nga TB nëse nuk marrin trajtim.

Në vitin 2021, OBSH-ja rekomandoi zyrtarisht përdorimin e saj për të kontrolluar TB-në tek të rriturit dhe që atëherë ka mbështetur vendet në zhvillim në miratimin e teknologjisë. OBSH-ja ofron udhëzime praktike zbatimi, ndihmon programet e TB-së të kalibrojnë softuerin dhe studion rezultatet shëndetësore.

“Me të vërtetë ndihmon në kapërcimin e këtyre barrierave historike rreth personelit të kualifikuar, aksesit, koston, disponueshmërisë - të gjitha këto barrierat aksesit që pengojnë shëndetin e mirë”, - tha Dr. Veronese për UN News.

Përparimi i reagimit ndaj krizave

Agjencitë e OKB-së po përdorin gjithashtu AI-në për të zbuluar minat tokësore, për të vlerësuar dëmet nga fatkeqësitë, për të identifikuar transaksionet e dyshimta financiare, për të monitoruar kontaminimin radioaktiv dhe për të përshpejtuar kërkimin e bashkimit bërthamor.

Por, ndërsa teknologjia përparon, OKB-ja po thekson barazinë, të drejtat e njeriut dhe etikën për të siguruar që AI-ja promovon zhvillimin në vend që të kërcënojë paqen dhe demokracinë. Z. Guterres e ka quajtur inteligjencën artificiale “mundësinë më të madhe të njerëzimit në shekullin e 21-të” dhe “një nga rreziqet e saj më të mëdha”, duke theksuar nevojën për mbikëqyrje gjithëpërfshirëse.

“Ne duhet të sigurohemi që inteligjenca artificiale t'i shërbejë njerëzimit, dhe jo anasjelltas”, - tha ai.

Qeverisja e AI-së

OKB-ja po përdor AI-në për të avancuar Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe po punon për të siguruar që ajo të jetë e sigurt, e barabartë dhe gjithëpërfshirëse. Në vitin 2025, ajo krijoi një Dialog Global mbi Qeverisjen e AI-në dhe një Panel të Pavarur Shkencor Ndërkombëtar për AI-në. Ajo gjithashtu ka nisur një rrjet global për të zgjeruar kapacitetin e AI-së në vendet në zhvillim. UNESCO miratoi standardin e parë global të etikës së AI-së në 2021, ndërsa OBSH ofron udhëzime etike për AI-në në shëndetësi.

MUNDËSI STUDIMI NË AKADEMITË PRESTIGJIOZE USHTARAKE TË SHBA-së

3 KUOTA PËR TË RINJTË QË DUAN TË NDËRTOJNË TË ARDHMEN NË UNIFORMË

Qendra e Personel Rekrutimit hap mundësinë për kandidatët shqiptarë që dëshirojnë të ndjekin studimet në tri nga akademitë më të njohura ushtarake të Shteteve të Bashkuara të Amerikës.

OFROHEN 3 (TRE) TË DREJTA STUDIMI:

Akademia Ushtarake “West Point”
1 kuotë studimi

Akademia Ushtarake Detare e SHBA-së
1 kuotë studimi

Akademia Ushtarake e Forcave Ajrore të SHBA-së
1 kuotë studimi

NJË HAP DREJT NJË KARRIERE NDËRKOMBËTARE

Studimi në akademitë ushtarake të Shteteve të Bashkuara ofron një mundësi të veçantë për formim akademik, ushtarak dhe profesional, duke i përgatitur të rinjtë për sfidat e sigurisë dhe mbrojtjes së të ardhmes.

AFATI I APLIKIMIT

Dokumentacioni duhet të dorëzohet pranë Qendrës së Personel Rekrutimit deri më 30 shtator 2026.

MOS E HUMB KËTË MUNDËSI!

Nëse ke ambicie, disiplinë dhe dëshirën për t'i shërbyer vendit, rruga jote drejt një formimi të nivelit të lartë mund të nisë sot.

APLIKO! PËRGATITU! SHËRBE! ARRI MAJAT!

Për informacion të mëtejshëm mbi kriteret dhe procedurat e aplikimit, kandidatët mund të drejtohen pranë Qendrës së Personel Rekrutimit dhe të konsultojnë faqen zyrtare të Ministrisë së Mbrojtjes.

****FORCAT E ARMATOSURA TË SHQIPËRISË:
NJË KARRIERË. NJË MISION. NJË E ARDHME****